

Slotrapportage 2023

gemeente
Hoeksche Waard

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Inleiding	4
2 Beleidsrapportage	11
3 Financiële rapportage	36
Bijlagen	47
Bijlage 1: Administratieve begrotingswijziging	48
Bijlage 2: Begrotingswijziging	50

Voorwoord

Voor u ligt de Slotrapportage 2023 van gemeente Hoeksche Waard. Met deze rapportage geven wij u informatie over de voortgang van onze voornemens 2023. Dit doen we voor de beleidsinhoudelijke zaken en financieel. De indeling van deze Slotrapportage volgt de programma-indeling van de Programmabegroting 2023.

De context waarbinnen we werken aan de gestelde doelen waren en zijn uitdagend. Zo hebben wij ook in 2023 Oekraïners opgevangen en locaties hiervoor ingericht. We hebben, in nauwe samenwerking met Rijkswaterstaat, gewerkt aan het zoveel als mogelijk beperken van de overlast door renovaties van de Heinenoordtunnel en de Haringvlietbrug. En, we zagen de zorgvraag toenemen in zowel aantal als complexiteit en, tot slot, ervoeren we personeelstekorten in onze rol van werkgever en in die van opdrachtgever.

We verwachten dat een aantal van deze uitdagingen de komende jaren verder toeneemt. We hebben daar het afgelopen jaar waar mogelijk al op voorgesorteerd in nauwe samenwerking met inwoners, partners en omliggende gemeenten. Zo werken we al langer aan meerjarige, uiteenlopende duurzaamheidsvraagstukken. Een ander groot en actueel vraagstuk is het beschikbaar en betaalbaar houden van de zorg voor die inwoners die dat echt nodig hebben, ook na 2030. Met verschillende partijen op het gebied van Wonen, Welzijn en Zorg hebben we daar stevig aan gewerkt. We hebben een samenwerkingsovereenkomst met elkaar gesloten waarin staat hoe we als samenwerkende partijen mét onze inwoners de nodige veranderingen gaan vormgeven. We zijn direct gestart met de uitvoering daarvan!

Uit deze slotrapportage blijkt dat de uitvoering van de doelstellingen/activiteiten uit de Programmabegroting 2023 grotendeels op koers ligt: we realiseren het overgrote deel van de prestaties uit de begroting. Goed om ons daarbij te realiseren dat de gestelde doelen veelal een meerjarig karakter hebben en daarmee dus nog niet (allemaal) gereed zijn. Ook de komende jaren hebben deze daarom onze aandacht.

Uit de financiële rapportage blijkt dat wij de budgetten, naar huidige inzichten, voor 2023 (fors) positief kunnen bijstellen. Diverse voordelen liggen hieraan ten grondslag, waaronder de (fors) hogere incidentele rijksmiddelen voor de noodopvang van Oekraïners in onze gemeente, hogere legesinkomsten omgevingsvergunningen en minder nadelige effecten op de energiekosten als gevolg van de nieuwe aanbesteding van het energiecontract.

Het totale financiële effect van deze slotrapportage is 6,3 miljoen (positief). Na verwerking van deze slotrapportage, verwachten wij dat het jaarrekeningresultaat over 2023 positief zal uitkomen.

In hoofdstuk 3 (Financiële rapportage) geven wij een nadere uiteenzetting van alle financiële effecten en hun ontstaansgrond.

Wij kijken ernaar uit om samen met u begrotingsjaar 2023 op een goede manier af te ronden.

1 Inleiding

Voor u ligt de Slotrapportage 2023 van gemeente Hoeksche Waard. Hierin geven wij inzicht in de voortgang van de geformuleerde doelstellingen en onderwerpen/activiteiten uit de (actuele) begroting 2023.

1.1 Algemeen

De Slotrapportage beschrijft of de belangrijkste doelstellingen uit de geactualiseerde Programmabegroting op schema liggen. Het doel is rapporteren over de belangrijkste beleids- en financiële afwijkingen in de programma's van het huidige begrotingsjaar. Indien nodig kan de raad gevraagd worden om herverdeling van budget tussen programma's of het muteren op reserves. Naast tekorten moeten ook overschotten op budgetten gemeld worden.

De Slotrapportage bevat de volgende onderdelen:

- **Samenvatting en toelichting**
Hierin geven wij een beeld van de uitkomsten van de slotrapportage en lichten wij de belangrijkste ontwikkelingen en verschillen toe.
- **Beleidsrapportage**
In de beleidsrapportage is, per programma, een verantwoording opgenomen over de voortgang van de maatschappelijke effecten, doelen en speerpunten uit de actuele programmabegroting. Hierover wordt gerapporteerd door middel van een indicator en indien nodig geven wij een toelichting.

✓	Gereed
	Uitvoering loopt conform planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

De doelen worden gepresenteerd in overzichten, de zogenaamde doelenbomen. In de zomerrapportage zijn de doelen uit de Begroting 2023 aangevuld met de speerpunten uit het Collegeprogramma 2022 - 2026.

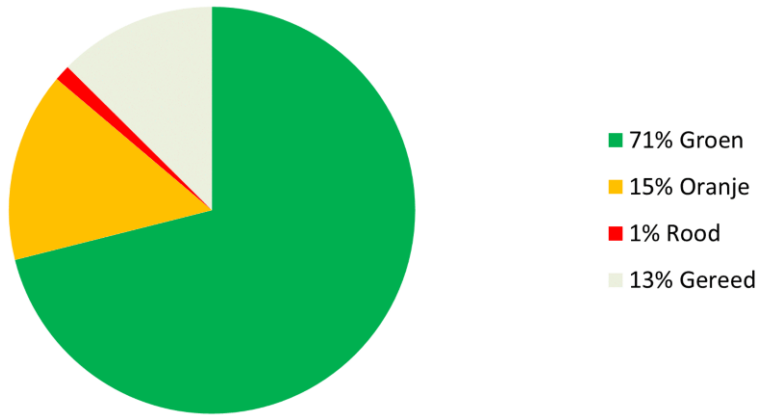
- **Financiële rapportage**
Hierin rapporteren wij over de afwijkingen van de Begroting en het Uitvoeringsprogramma investeringen, inclusief de mutaties op de reserves en voorzieningen. We hanteren de criteria die zijn vastgelegd in de Financiële Verordening.

1.2 Samenvattend beeld

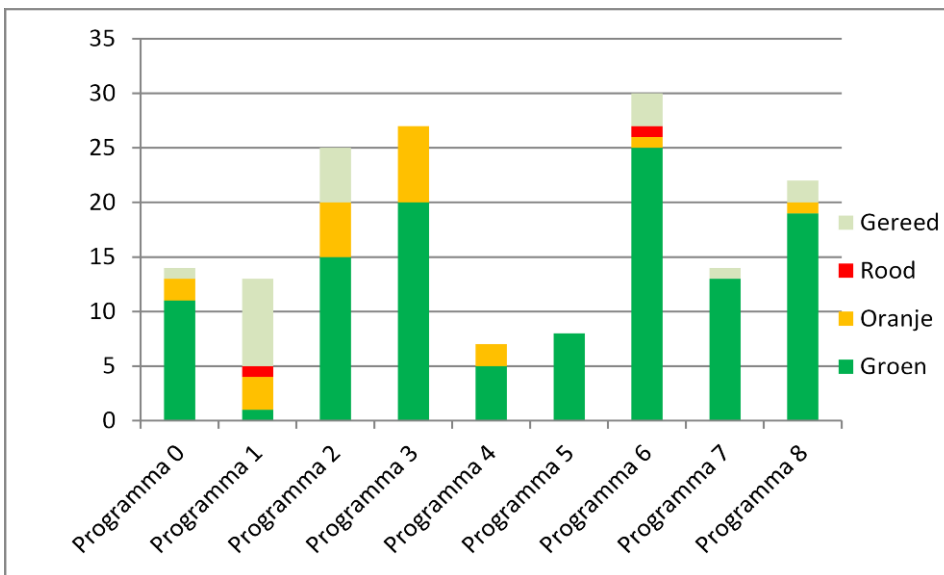
Beleidsrapportage

Er wordt in deze slotrapportage, in totaal, gerapporteerd over 159 doelen/speerpunten. Daarvan zijn er 20 gereed (8 bij zomerrapportage (ZR), 113 indicatoren op groen (137 ZR), 24 indicatoren op oranje (13 ZR) en 2 indicatoren op rood (1 ZR) gezet.

Dit geeft het volgende beeld:

Totaal activiteiten en voortgang per programma

Financiële rapportage

Hieronder treft u een totaaloverzicht van het actuele financiële beeld vóórafgaand aan de Slotrapportage 2023:

(Bedragen x €1 mln)

Actueel financiële beeld voorafgaand aan Slotrapportage 2023	2023
A Begrotingssaldo primitieve begroting 2023	3,8
<i>Tussentijdse begrotingswijzigingen:</i>	
17e Begrotingswijziging 2022: Slotrapportage 2022 (20/12/22)	-2,7
1e Begrotingswijziging 2023: Effecten septembercirculaire 2022 (10/11/22)	0,2
2e Begrotingswijziging 2023: Collegeprogramma (20/12/22)	-2,0
9e Begrotingswijziging 2023: Grondexploitatie tijdelijke huisvesting Numansdorp (18/4/23)	0,1
14e Begrotingswijziging 2023: Zomerrapportage 2023 (6/7/23)	-7,3
21e Begrotingswijziging 2023: Effecten mei-/septembercirculaire 2023 (9/11/23)	2,1
B Actueel begrotingssaldo vóór Slotrapportage	-5,9

De begrotingswijzigingen die géén effect op het begrotingssaldo hebben zijn vanwege de leesbaarheid buiten dit overzicht gehouden

De bedragen zijn weergegeven in miljoenen en afgerond op 1 decimaal. Derhalve worden bedragen kleiner dan €50.000 weergegeven als € 0,0 mln.

Ontwikkelingen saldo 2023

Het actuele begrotingssaldo 2023 ná de Zomerrapportage 2023 en na verwerking van de effecten van de mei-/septembercirculaire 2023 bedraagt € 5,9 miljoen nadelig. Dit is het saldo vóórdát de effecten van de Slotrapportage zijn verwerkt.

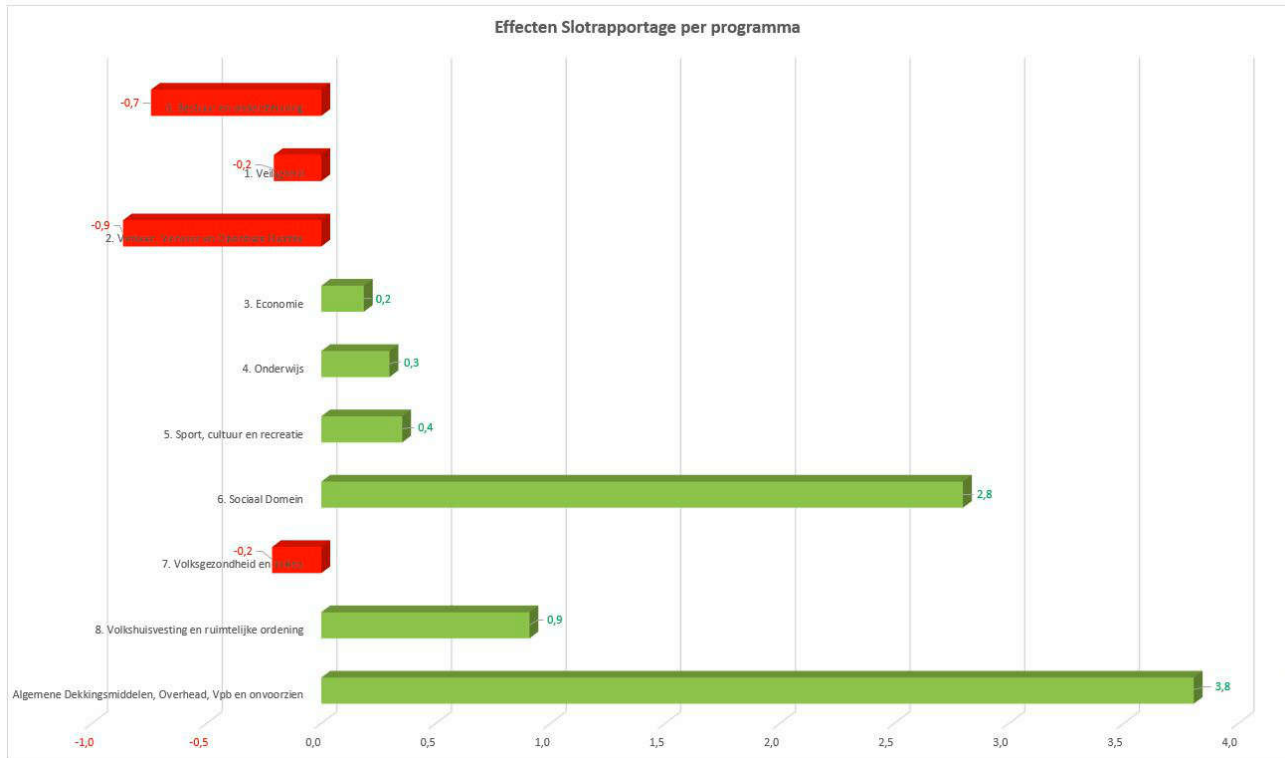
Onderstaande tabel bevat de effecten van de Slotrapportage per programma.

(Bedragen x € 1 mln)

Actueel begrotingssaldo na Slotrapportage 2023	2023
Slotrapportage: effecten per programma	
0. Bestuur en ondersteuning	-0,7
1. Veiligheid	-0,2
2. Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte	-0,9
3. Economie	0,2
4. Onderwijs	0,3
5. Sport, cultuur en recreatie	0,4
6. Sociaal Domein	2,8
7. Volksgezondheid en milieu	-0,2
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	0,9
Algemene Dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien	3,8
C Totaal effecten Slotrapportage	6,3
Saldo begroting 2023 na slotrapportage (B+C)	0,5

De bedragen zijn weergegeven in miljoenen en afgerond op 1 decimaal. Derhalve worden bedragen kleiner dan €50.000 weergegeven als € 0,0 mln.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij in deze Slotrapportage de budgetten in totaliteit met € 6,3 miljoen positief bijstellen. Grafisch zijn de effecten van de Slotrapportage per programma als volgt:

De grootste mutaties zijn in het onderdeel 'Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien' (ca. € 3,8 miljoen) en in programma '6. Sociaal Domein' (ca. € 2,8 miljoen).

In deze Slotrapportage 2023 zijn de budgetten bijgesteld naar actuele inzichten. De Slotrapportage 2023 sluit met een positief effect van € 6,3 miljoen. Hierdoor bedraagt het geprognosticeerde jaarresultaat 2023 ca. € 0,5 miljoen positief. De budgetten zijn bijgesteld op basis van de inzichten en verwachtingen per medio oktober 2023. Uiteraard kunnen zich in de laatste maanden van 2023 nog ontwikkelingen voordoen die van invloed zijn op het uiteindelijke jaarresultaat. In paragraaf '3.13 Risico's en aandachtspunten' hebben wij enkele ontwikkelingen en risico's benoemd die mogelijk invloed hebben op het uiteindelijke jaarresultaat.

Grootste mutaties Slotrapportage 2023

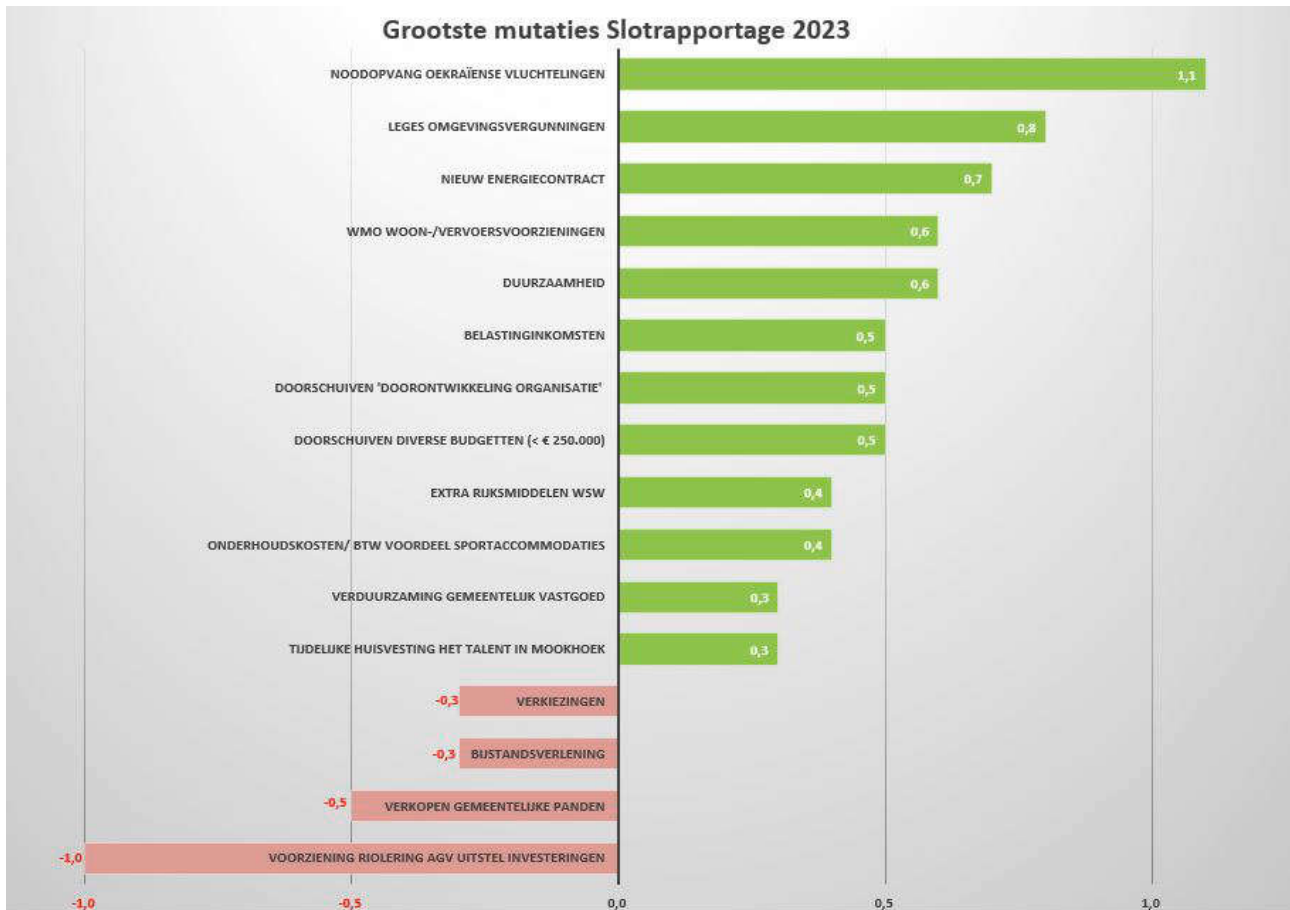
In de Slotrapportage 2023 zijn op hoofdlijnen de volgende grote mutaties verwerkt:

(Bedragen x €1 mln)

Programma	Taakveld	Toelichting	Mutatie 2023
6. Sociaal Domein	Samenkracht en burgerparticipatie	Noodopvang Oekraïense vluchtelingen	1,1
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Wonen en bouwen	Hogere legesbaten omgevingsvergunningen	0,8
Algemene dekkingsmiddelen	Overhead	Bijstelling energiekosten in Zomerrapportage 2023 valt gunstiger uit agv aanbesteding	0,7
6. Sociaal Domein	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Minder kosten Wmo (Woon-/vervoersvoorzieningen)	0,6
Algemene dekkingsmiddelen	Overhead	Budgetten niet volledig ingezet mn agv krapte arbeidsmarkt (o.a. Duurzaamheid)	0,6
Algemene dekkingsmiddelen	Overhead	Doorschuiven 'Doorontwikkeling organisatie' (2 jarig programma)	0,5
Overig	Diversen	Doorschuiven diverse budgetten (< € 100.000)	0,5
Algemene dekkingsmiddelen	Belastingen	Hogere belastinginkomsten	0,5
6. Sociaal Domein	Begeleide participatie	Extra Rijksmiddelen WSW	0,4
5. Sport, cultuur en recreatie	Diversen	Diversen < € 250.000 (w.o. onderhoudskosten/btw voordeel sportaccommodaties)	0,4
Algemene dekkingsmiddelen	Overhead	Minder kosten verduurzaming gemeentelijk vastgoed	0,3
4. Onderwijs	Onderwijshuisvesting/-beleid	Diversen < € 250.000 (w.o. uitstel tijdelijke huisvesting Het Talent in Mookhoek)	0,3
0. Bestuur en ondersteuning	Burgerzaken	Hogere kosten verkiezingen o.a. door extra verkiezingen 2e Kamer	-0,3
6. Sociaal Domein	Inkomensregelingen	Hogere uitgaven bijstandsverlening i.r.t. ontvangen rijksbudget	-0,3
0. Bestuur en ondersteuning	Beheer overige gebouwen en gronden	Mutaties in verkopen gemeentelijk vastgoed	-0,5
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Riolering	Lagere bijdrage uit voorziening riolering agv uitstel investeringen	-1,0
Overig	Diversen	Diversen < € 250.000 (w.o. winsten GREX, Rijksmiddelen voorgaande jaren, etc.).	1,7
			6,3

Grafisch is het beeld van de grootste posten in deze Slotrapportage als volgt:

Doorschrijven activiteiten/budgetten van 2023 naar 2024

In 2023 is een aantal activiteiten niet volledig uitgevoerd. Bij deze Slotrapportage is geïnventariseerd welke werkzaamheden doorlopen in 2024. Om in januari 2024 direct verder te kunnen gaan met deze werkzaamheden, stellen wij voor om de bijbehorende budgetten van totaal € 1,0 miljoen (ca. 0,5% van het begrotingstotaal) door te schrijven naar 2024 en daarmee niet te wachten tot de bestemming van het jaarresultaat in de raad van juli 2024. Een specificatie van de betreffende posten en de daarbij behorende toelichting is opgenomen in paragraaf 3.14.

Effecten Slotrapportage op het structurele begrotingsaldo 2024-2027

In november 2023 heeft de raad de programmabegroting 2024-2027 vastgesteld. Het structurele begrotingsaldo (inclusief de 1e en de 2e begrotingswijziging 2024) vormt bij deze Slotrapportage het uitgangspunt. De begroting 2024 (inclusief de 1e en 2e begrotingswijziging 2024) was structureel sluitend in de jaarschijven 2024-2027.

(Bedragen x € 1 mln)

Structureel begrotingssaldo 2024-2027 ná actuele ontwikkelingen	2024	2025	2026	2027
Structureel begrotingssaldo 2024-2027	-0,9	-0,8	-12,4	-13,2
<i>Tussentijdse begrotingswijzigingen</i>				
20e Begrotingswijziging 2023: Aankoop grond Kreupeleweg Klaaswaal (7/11/23)	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
1e begrotingswijziging 2024: Septembercirculaire 2023 (9/11/23)	-0,5	-0,5	-0,6	1,3
2e begrotingswijziging 2024: Nieuwe beleidsvoornemens en dekkingsplan (9/11/23)	1,4	1,6	1,6	1,8
Structureel begrotingssaldo 2024-2027 na begrotingsraad november 2023	0,0	0,3	-11,3	-10,1
Totaaleffect Slotrapportage 2023	1,0	0,8	0,1	0,1
Waarvan incidenteel	0,4	0,0	0,0	0,0
Structurele effecten Slotrapportage 2023	0,6	0,8	0,1	0,1
Structureel begrotingssaldo 2024-2027 na Slotrapportage 2023	0,6	1,1	-11,2	-10,0
Geaccepteerde tekort provincie in 2026-2027			11,8	11,8
Structureel begrotingssaldo 2024-2027 na geaccepteerde tekort provincie	0,6	1,1	0,6	1,8

De bedragen zijn weergegeven in miljoenen en afgerond op 1 decimaal. Derhalve worden bedragen kleiner dan €50.000 weergegeven als € 0,0 mln.

Toelichting op tabel

De Slotrapportage 2023 heeft niet alleen betrekking op de jaarschijf 2023, maar hierin nemen wij ook de structurele doorwerking op het structurele begrotingssaldo mee op de jaarschijven 2024 en verder. De Slotrapportage 2023 heeft op de jaarschijven 2024 en 2025 een positief effect. Rekening houdend met het toegestane tekort in 2026 en 2027 (in verband met de onduidelijkheid over de Rijksmiddelen voor gemeenten in deze zogenaamde 'Ravijnjaren') zijn de begrotingssaldi in deze Slotrapportage 2023 positief in alle jaarschijven.

2 Beleidsrapportage

Per programma leggen wij verantwoording af over de voortgang van de maatschappelijke effecten, doelen en speerpunten uit de actuele programmabegroting. Hierover wordt gerapporteerd door middel van een indicator en indien nodig geven wij een toelichting.

✓	Gereed
	Uitvoering loopt conform planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

De doelen worden gepresenteerd in overzichten, de zogenaamde doelenbomen. In de slotrapportage zijn de doelen uit de Begroting 2023 aangevuld met de speerpunten uit het Collegeprogramma 2022 - 2026.

2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Tot het programma Bestuur en Ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma organisatie: Dienstverlening	Onze dienstverlening is voor iedereen bereikbaar en toegankelijk	Doorlopend	
	We geven de inwoners en ondernemers zelf het (online) inzicht in de voor hen relevante informatie	Doorlopend	
	We stemmen onze dienstverlening continu af op de ontwikkelingen in onze samenleving en de vraag van onze inwoners en gebruiken daarbij de doorlopende klanttevredenheidsmetingen als belangrijke graadmeter	Doorlopend	
	We streven ernaar dat inwoners onze dienstverlening waarderen met een 8	Doorlopend	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	We zetten in op een verdere uitbreiding van de digitale dienstverlening en blijven binnen de regels van de wet omgaan met persoonlijke informatie	Doorlopend	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We investeren de komende periode € 14 miljoen in de verduurzaming van ons eigen vastgoed	2023 e.v.	De raad heeft de startnotitie verduurzaming gemeentelijk vastgoed vastgesteld op 18 april 2023. Ook een eerste investeringsvoorstel voor Sportzaal 't Paradijs. De investeringsvoorstellen voor de overige accommodaties die in 2023 voorbereid en verduurzaamd worden, verwachten we eind 2023.
Collegeprogramma opgave: Hoeksche Waard in de omgeving	We komen tot een stevige externe positionering in samenwerking met raad en maatschappelijke partners	Doorlopend	
	We richten samen met onze regionale partners een klein regiobureau op dat uitvoering geeft aan de Regio Deal en strategische agenda van de Zuid-Hollandes Delta	Gereed	✓
	We stellen een lobbyagenda op en gebruiken deze om nieuwe financieringsbronnen aan te boren, invloed uit te oefenen op besluitvorming elders om onze doelen te bereiken en/of kennis vanuit regio, provincie, Rijk en Europa aan te trekken	Doorlopend	
Collegeprogramma opgave: Levendige dorpen	Op basis van een breed participatief onderzoeken stellen we een nota 'Rust en activiteiten op zondag' op. We werken dit uit in verordeningen, die aansluitend worden opgesteld en vervolgens worden voorgelegd aan de gemeenteraad	2023-2024	
	We stellen aan de hand van data en in samenspraak met de inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners ontwikkelbeelden (sociaal en fysiek) per dorp op, waarna we gezamenlijk het vervolgproces bepalen	2023-2024	Fase 1(2023)- Het tot stand brengen van integrale beelden van de dorpen op basis van objectieve kwalitatieve data op verschillende domeinen, de zogenaamde dorpsfoto's. Hoe staan de dorpen ervoor? - Het opstellen van een participatieplan voor fase 2

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
			<p>- Als ook het opstellen van een referentiekader voor voorzieningen; een rekenmodel op basis van waarvan afgelezen kan worden hoeveel voorzieningen er nodig zijn in relatie tot het aantal en soort bewoners (bijvoorbeeld hoeveel scholen nodig voor een x aantal kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar)</p> <p>- eerste toets in de samenleving via onderzoek 'Rust en activiteiten op zondag'</p> <p>Fase 2 (2024) Van dorpsfoto's naar dorpsprofielen. Middels een participatief traject subjectieve data ophalen, de beleving van de inwoners, waarmee de dorpsfoto's worden aangevuld tot dorpsprofielen. Wat is de beleving van de inwoners?</p>
Collegeprogramma organisatie: Financiën	Vanuit het 'verhaal van de Hoeksche Waard' komen we met gemeenteraad en maatschappelijke partners tot leidende principes die helpen bij het maken van beleidskeuzes in de toekomst	2023-2024	
	We maken keuzes in het gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed. In deze keuzes vindt de afweging plaats op onder meer het behoud, het intensiveren, het verduurzamen, het vernieuwen of het afstoten van gemeentelijk vastgoed	2023 e.v.	Het maken van keuzes heeft directe raakvlakken met het project 'levendige dorpen', het opstellen van 'deel-IAP's' voor de dorpen en de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. De raad is met de bijlagen bij de RIB van 27 juni 2023 in staat gesteld om keuzes te maken. Keuzes zijn in onderscheiden mate randvoorwaardelijk voor (een vervolg van) de hiervoor genoemde projecten.
Opstellen van een integraal accommodatieplan (IAP)	Met het vaststellen van de startnotitie 'vastgoed op orde' is door de raad besloten tot het opstellen van een integraal accommodatieplan (IAP). Voor de dorpen Goudswaard en 's-Gravendeel is in 2022 begonnen met het opstellen van een IAP. Voor de rest van de gemeente moet dat vanaf 2023 gebeuren in samenhang met de uitwerking van de ambities in het	2023 e.v.	Het integraal accommodatieplan wordt per dorp opgesteld. Het deel-IAP voor Goudswaard en 's-Gravendeel is op 12 september 2023 door de raad geamendeerd vastgesteld. De inbedding van het vervolg voor de overige dorpen in het project levendige dorpen / ontwikkelbeelden is niet duidelijk.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 over ontwikkelbeelden per dorp		

2.2 Programma 1 Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing en brandweer en openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Alternatieven voor vrijetijdsbesteding creëren	Zoeken naar mogelijkheden, samen met het Sociaal Domein, om jeugd passende alternatieven (activiteiten en locaties) te bieden en daartoe te bewegen	2023	✓
Collegeprogramma thema: Veiligheid	Om adequater te handelen bij langdurige ernstige woonoverlast gebruiken we de mogelijkheden van de Wet Woonoverlast	2023 ev	✓
	We intensiveren de samenwerking tussen zorg en veiligheid door waar nodig en mogelijk de srijdige belangen en regels te overbruggen	2023 ev	✓
	We stellen een Integraal Veiligheidsplan op met daarbij een uitvoeringsplan om zo meer sturing te geven aan onze veiligheidsbeleid	Q2 2023	✓
	We verbeteren de aanvraagvoorziening voor aanvragen van vergunningen	Q4 2024	
	We vergroten de informatievoorziening en kennis over datagedragen werken, waardoor we zaken als ondermijning en openbare orde problematiek beter kunnen aanpakken	2024	
	We versterken de omvang van het team Handhaving	2023 en 2025	✓
	We willen zoveel mogelijk preventie bevorderen op het gebied van alle ongewenste gedragingen, zoals gebruik van drugs, overlast en geweld. Waar	2023 ev	✓

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	nodig treden we consequent en stevig repressief op		✓
	We zetten ons in om de verharding in de maatschappij en polarisatie tegen te gaan	Q4 2023	In november vindt er een training cultuursensitief werken plaats waarbij medewerkers worden getraind om de dialoog aan te gaan met inwoners over verschillende achtergronden en overtuigingen. ✓ We stimuleren de betrokkenheid en participatie van inwoners bij het vergroten van de veiligheidsbeleving. Dit doen wij door, onder andere, deelname aan projecten als 'Bondgenoten'.
Doorontwikkeling van het team Handhaving Openbare Ruimte	Verdere uitwerking en toepassingen van de diversiteit aan thema's binnen het takenpakket - Verdieping en verdere vormgeving aan het gebiedsgericht werken o.b.v. de ambitie m.b.t dorpsgericht werken	2023	█
Ketenaanpak verstevigen	Verankeren van de samenwerking, opschaling en de juridische kaders die samenwerking en informatieuitwisseling helpen mogelijk maken	2023	✓
Polarisatie voorkomen en depolariseren waar nodig door niet de polen te bestrijden maar het midden te versterken.	Dag van de Dialoog	Q4 2023	In november vindt er een training cultuursensitief werken plaats waarbij medewerkers worden getraind om de dialoog aan te gaan met inwoners over verschillende achtergronden en overtuigingen. We stimuleren de betrokkenheid en participatie van inwoners bij het vergroten van de veiligheidsbeleving. Dit doen wij onder andere deelname aan projecten als 'Bondgenoten'.
Voorkomen dat criminelen de veiligheid en het ondernemersklimaat in onze buitengebieden aantasten	Keurmerk Veilig Buitengebied invoeren	2024	█ We starten hier in 2024 mee.

2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte

Tot het programma Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen, openbaar vervoer, wegen, openbaar groen en (openlucht) recreatie, riolering, afval en begraafplaatsen en crematoria.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We leveren een uitvoeringsagenda biodiversiteit op en gaan aan de slag met de realisatie	Gereed	✓
	We onderzoeken de omslag van onderhoud gebaseerd op beeldkwaliteit naar onderhoud passend bij de functie van de openbare ruimte	2023-2024	
Collegeprogramma thema: Mobiliteit en bereikbaarheid	De Randweg Klaaswaal is onderdeel van de Mobiliteitsagenda samen met de provincie Zuid-Holland. Met de aanleg van een Randweg wordt het doorgaande verkeer uit Klaaswaal gehaald om hiermee de leefbaarheid en de verkeersveiligheid te vergroten	2023 e.v.	De MER voor de Randweg Klaaswaal is gereed. We treden in overleg met de provincie Zuid-Holland en Waterschap Hollandse Delta over de realisatie van (een deel van) de randweg. Vooral nog geen financiële medewerking van de provincie Zuid-Holland
	In 2023 starten we met het opstellen van een Mobiliteitsplan, inclusief uitvoeringsprogramma (o.a. met een masterplan N217, bereikbaarheid dorpen via verschillende modaliteiten, relatie woningbouwontwikkeling, fietsverbindingen en verkeershinder op diken, rekening houdend met potentiële ontwikkelingen op het hoofdwegennet). We doen dit in nauwe samenspraak met onze inwoners door een doelgerichte participatie	2023-2024	Goudappel Coffeng ondersteunt ons bij het opstellen van het Mobiliteitsplan. De gemeenteraad wordt in november voorgesteld in te stemmen met de startnotitie mobiliteitsplan Hoeksche Waard waarna de werkzaamheden starten. Het Masterplan N217 (een van de onderdelen) wordt in december opgeleverd.
	We geven uitvoering aan een strategische gebiedstafel samen met andere overheidspartijen (Rijkswaterstaat, provincie, waterschap)	2023 e.v.	Doorlopend proces.
	We herijken de mobiliteitsagenda en geven hier met de provincie een verder invulling aan	2023	Wij pakken dit na het zomerreces op, na gereedkomen coalitie zijn ook de pzh-doelen bekend en kan de agenda geactualiseerd, uitgebreid en geprioriteerd worden.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	We optimaliseren de verkeersontsluiting Hoeksche Waard Zuid-West	2023 e.v.	Op verschillende momenten adviseerden wij hierover de gemeenteraad. Op verzoek van de gemeenteraad onderzoeken wij een alternatieve variant. Na besluitvorming hierover geven wij een vervolg aan dit proces. Voor de realisatie van het fietspad langs de Korteweg is een SOK opgesteld en ondertekend met Waterschap Hollandse Delta. Waterschap Hollandse Delta startte met de voorbereidingen voor uitvoering van dit project.
	We optimaliseren in maatregelen ten behoeve van de snelheid en frequentie van R-net/HOV (haltevoorzieningen, infrastructuur, onderzoeks- en werkgeld)	2023	Er zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van een busbaan ten behoeve van R-Net.
	We plegen aanvullende inzet op collectief en/of openbaar vervoer of alternatieven (bij verdere teruggang voorzieningenniveau)	2023	
	We realiseren een uitrol in de Hoeksche Waard van infrastructuur voor het voorzien in duurzamen energie in het kader van mobiliteit	2023 e.v.	
	We realiseren het project parallelweg Maasdam-'s-Gravendeel	2023 e.v,	Bestemmingsplan gereed, tbv grondverwerving zijn we een onteigeningsprocedure gestart. Verzoek van de raad niet uit te voeren tijdens werkzaamheden Renovatie Heinenoordtunnel 2023-2024. Voorbereidingen blijven door gaan maar uitvoering op een later moment. Hogere uitvoeringskosten vragen om keuzes en/of extra middelen.
	We sturen op het beperken van de verkeeroverlast tijdens de renovaties van de Haringvlietbrug en Heinenoordtunnel, dit doen we samen met andere overheidspartijen	2023-2024	Wij hadden intensief overleg met de andere overheidspartijen en andere belanghebbende partijen. Wij monitorde de situatie en troffen waar nodig ad-hoc maatregelen. In ieder geval realiseerden wij een pendeldienst vanaf de veerpont naar de Molendijk in Numansdorp. Deze maatregel maakte geen onderdeel uit van het eerder vastgestelde maatregelpakket.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	We zorgen voor de aanleg en verbetering vn diverse (door)fietsverbindingen	2023 e.v.	Een ontbrekende schakel in de doorfietsroute vanaf Maasdam/Puttershoek naar Dordrecht (bij 's-Gravendeel) is gerealiseerd door een samenwerkingspartij in het gebied. Ook het Tiengemetenpad is in de realisatiefase. Voor de fietsroute scholieren Strijen - Oud-Beijerland zitten de voorbereidingen in de eindfase waarna we overgaan naar realisatie.
Collegeprogramma thema: Openbare ruimte	In de grote groencontracten komt meer ruimte en focus op innovatie en Social Return on Investment (SROI)	Gereed	De groencontracten zijn aanbesteed en hierbij is extra aandacht geweest voor innovatie (biodivers beheer) en SROI. ✓
	We actualiseren het integraal beleidsplan openbare ruimte in 2023. Speerpunten hierin zijn o.a.s. meer focus op klimaat en biodiversiteit, areaal wijzingen en de veranderende markt	Q3 2023	Het plan is geactualiseerd en wordt in Q4 in roulatie gebracht.
	We zetten extra capaciteit in op het snel en adequaat oppakken van meldingen en service verzoeken van de samenleving. Er komt extra aandacht voor advies voor (nieuwbouw)projecten om te zorgen dat de openbare ruimte zo toekomstbestendig mogelijk aangelegd en onderhouden kan worden, met extra aandacht voor biodiversiteit en klimaatadaptatie	2023 e.v.	
De (stedelijke) gebieden rondom Hoeksche Waard zijn op multimodale manier snel, veilig en comfortabel bereikbaar. De onderwerpen die hiernaast staan beschreven zijn belangrijk om de onderlinge verbinding te verbeteren	Realiseren mobiliteitsagenda Provincie Zuid-Holland	2023 e.v.	Na het zomerreces herijken wij de mobiliteitsagenda waarna realisatie van de daarin genoemde projecten wordt vervolgd. ✓ Zelfde als eerder genoemde herijking van de mobiliteitsagenda
De doelstelling verschuift van "De hoeveelheid restafval verminderen" naar "Kwaliteitsverbetering van de gescheiden grondstoffen"	We laten de RAD meer toezien op de kwaliteit door meer en frequenter de aangeboden containers en zakken te controleren. Daarnaast communiceren we helder wat er wel en niet aangeboden mag worden in de verschillende inzamelmiddelen. In 2022/2023 evalueren we het grondstoffenbeleidsplan en gebruiken we de resultaten voor een nieuw vast te stellen grondstoffenbeleidsplan	2023-2024	We controleren samen met de RAD bij hotspots waar veel klachten en meldingen komen.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
De dorpen in Hoeksche Waard zijn multimodaal met elkaar verbonden	We zetten in op verschillende methoden van vervoer: met de auto, fiets en het OV (of alternatieve vormen van collectief vervoer) blijft de Hoeksche Waard zowel intern als extern goed bereikbaar	Gereed	✓
De impact van mobiliteit op de leefbaarheid wordt verlaagd	Stimuleren en faciliteren gebruik duurzame vormen van mobiliteit. Dit doel hangt deels samen met het treffen van gedragsbeïnvloedende maatregelen ten behoeve van het minimaliseren van overlast door renovatie	Gereed	✓
De manier waarop we werken aan de doelstelling om Nederland in 2050 klimaatadaptief ingericht te hebben. Klimaat adaptief 2050	Klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte	2022-2050	Het vervangen van bestrating door groen en het toevoegen van meer bomen draagt bij aan klimaatadaptieve inrichting. Een groenere openbare ruimte leidt tot hogere beheerkosten in de toekomst. We brengen ook waterdoorlatende bestrating aan. Deze bestrating vraagt een intensiever beheer. We leggen extra hemelwaterriolering aan waardoor ons areaal uitbreidt en de beheerkosten daarvan ook stijgen. Dit laatste nemen we financieel mee bij het eerstvolgende gemeentelijke rioleringsplan.
	Realiseren uitvoeringsagenda en uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie	2022-2025	
In de planperiode t/m 2024 de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls geven	Uitvoeren diverse onderhoudsprojecten en daarmee verbeteren beeldkwaliteit	2022-2024	De kwaliteitsimpuls openbare ruimte bestaat uit diverse onderdelen. Eén van de onderdelen is de renovatie Veerhaven Puttershoek. Op dit moment wordt dit voorbereid. De uitvoering vindt plaats in 2024 waarbij uitloop naar 2025 mogelijk is. Er is voor de komende 3 jaar een inhaalslag gepland in de rioolvervanging. In de eerste jaren van de nieuwe gemeente is door nieuw beleid en contractvorming een achterstand ontstaan. Door de ambities op gebied van nieuwbouw en duurzaamheid staat deze planning voortdurend onder druk. De planning voor verhardingen ligt grotendeels op schema. We zien echter dat er toch weer een achterstand in beeldkwaliteit

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
			ontstaat op de verhardingen door vele bouwprojecten (transportschade), ingravingen (o.a. glasvezel) en reguliere degeneratie. Verhardingsprojecten worden integraal opgepakt. Diverse projecten waar riolering meegenomen wordt, lopen vertraging op doordat nutsbedrijven vooraf werkzaamheden uit willen voeren en zeer lange voorbereidingstijd nodig hebben.
Verbetering van de biodiversiteit	Uitvoeringsprogramma biodiversiteit realiseren	2022-2025	Is hetzelfde als de uitvoeringsagenda.
	Vergroten van de biodiversiteit	2023 e.v.	

2.4 Programma 3 Economie

Tot het programma Economie behoren de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We ondersteunen en stimuleren de landbouw in de transitie naar een duurzame bedrijfstak. We zetten ons in om perspectief te bieden aan de sector	2023-2024	
Collegeprogramma thema: Economie	We actualiseren het bedrijventerreinenbeleid en verkennen nieuwe ontwikkellocaties in de Hoeksche Waard in samenwerking met de provincie, om de toekomstige vraag aan te kunnen	2023-2024	
	We benutten in samenwerking met ondernemers(collectieven) de economische kansen op gebied van circulariteit en lokale inkoop- en aanbestedingen	2022-2025	
	We gaan de visie Vrijetijdseconomie in uitvoering brengen samen met de sector. Hierbij hebben we onder meer aandacht	2023-2028	Uitvoeringsprogramma wordt in Q1 2024 ter besluitvorming

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	voor een acceptabele regeldruk bij het vergunningenbeleid voor exploitaties en evenementen		aanboden aan het college en daarna ter informatie aan de raad.
	We herrijken de samenwerkingsafspraken tussen de gemeente en winkelierscollectieven en voeren de detailhandelsvisie uit	2023-2025	
	We ontwikkelen in samenwerking met ondernemerscollectief StartSmat startersbeleid en geven daar gezamenlijk uitvoering aan	2022-2025	
	We sluiten aan bij lopende en nieuwe initiatieven in de samenwerking Zuid-Hollandse Delta (Regio Deal) en met onze arbeidsmarktregio Rijnmond	2022-2025	
	We versterken de Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven Hoeksche Waard (SOB-HW) en investeren zo in meer mbo-aanbod in de Hoeksche Waard, participatie op de arbeidsmarkt en regionale samenwerking	2022-2025	
	We werken met de agrarische sector en kentenpartijen aan een integraal perspectief op de landbouw in de Hoeksche Waard	2023-2024	
	We zorgen voor toekomstbestendige (her)inrichting van de bedrijventerreinen, rekening houdend met ruimtelijke kwaliteit, klimaatopgaven en energieneutraal	2024-2025	
De Hoeksche Waard is als Foodlab voor de Randstad koploper op het gebied van gezond voedsel en duurzame en innovatieve landbouw. De gemeente heeft de ambitie om de kennis en kunde op dit gebied in de Hoeksche Waard zichtbaar en beleefbaar te maken voor een breed regionaal publiek en te benutten voor verbeteringen in de landbouw, natuur en gezondheid	In samenwerking met het ruimtelijk domein opstellen van multifunctioneel landbouwbeleid	2022-2023	
	Innovatieve projecten voor herstel en behoud bodemkwaliteit (Regio Deal)	2022-2024	In een eerder stadium bleek de ingebrachte private cofinanciering voor het thema Agrifood niet te voldoen aan de voorwaarden van de Regio Deal. Aangezien binnen het thema Landschap & Toerisme naar alle waarschijnlijkheid een overschot aan cofinanciering beschikbaar komt, kan dit surplus aan cofinanciering gebruikt worden voor Agrifoodprojecten.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	Korte Keten initiatieven waarmee de afstand tussen boer en burger wordt verkleind en de voedselketen wordt verduurzaamd (Regio Deal)	2022-2024	In een eerder stadium bleek de ingebrachte private cofinanciering voor het thema Agrifood niet te voldoen aan de voorwaarden van de Regio Deal. Aangezien binnen het thema Landschap & Toerisme naar alle waarschijnlijkheid een overschot aan cofinanciering beschikbaar is, kan dit surplus aan cofinanciering gebruikt worden voor Agrifoodprojecten.
	Projecten op gebied van regionale kennisontwikkeling en –deling (Regio Deal)	2022-2024	In een eerder stadium bleek de ingebrachte private cofinanciering voor het thema Agrifood niet te voldoen aan voorwaarden van de Regio Deal. Aangezien binnen het thema Landschap & Toerisme naar alle waarschijnlijkheid een overschot aan cofinanciering beschikbaar is, kan dit surplus gebruikt worden voor Agrifoodprojecten.
Het versterken van het (economisch) vestigingsklimaat en welzijn	Allianties vrijetijdseconomie	2022-2025	
	Doorontwikkelen recreatieve routes	2022-2024	
	Doorontwikkelen waterverbindingen	2022-2024	
	Herstructurering campings en recreatieterreinen (Regio Deal)	2022-2024	
	Natuur en beleving kust Voordelta (Regio Deal)	2022-2024	
	Verbinden Recreatie en Toerisme rond het Haringvliet (Regio Deal)	2022-2024	Een aantal projecten komt (waarschijnlijk) niet of niet tijdig genoeg tot uitvoering. Waar nodig worden/zijn deze geschrapt en zijn alternatieven aangedragen om de rijks gelden toch te benutten.
Het versterken van het toeristisch-recreatief profiel	Cross-mediaal marketingplatform	2022-2024	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	Opbouwen naamsbekendheid Hoeksche Waard en vergroten positie Hoeksche Waard	2022-2024	Er is/en wordt actief gewerkt aan het opbouwen van de naamsbekendheid van de Hoeksche Waard en het vergroten van de positie via het bestaande marketingplatform, binnen en buiten de regio. Het merk is gelanceerd met behulp van een campagne. De merkencampagne vindt structureel plaats via het bestaande mediaplatform.
	Professionaliseren gastheerschap Hoeksche Waard	2022-2024	
	Professionele gebiedsmarketing organisatie	2022-2024	De stichting is nog niet opgericht en ook de gewenste vorm van de stichting is nog niet bepaald. Dit mede in afwachting van de resultaten van de geplande evaluatie.
In 2030 is de arbeidsmarkt in de Hoeksche Waard vitaal, omdat (toekomstige) vraag en aanbod in kwantitatieve en kwalitatieve zin in evenwicht is	Bevorderen betrokkenheid van werkgevers bij de inclusieve samenleving door versterking sociaal ondernemerschap	2023	
	Inspiratiesessies bedrijven op gebied van arbeidsmarkt, sociaal ondernemerschap en Leven Lang Leren en Ontwikkelen	2022-2023	
	Ontwikkelen Smart Hubs	2022-2023	

2.5 Programma 4 Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: het bevorderen van kansengelijkheid in de voorschoolse periode en in het onderwijs	Actualiseren en uitvoeren Lokale Educatieve Agenda Hoeksche Waard (LEA), waaronder de thema's <ul style="list-style-type: none"> • onderwijskansenbeleid • buitenschoolse opvang plus 	2023-2025	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	Evaluëren en actualiseren beleidsregels SMI	2023	Beleid is geëvalueerd. Voorstel voor aanpassing beleidsregels is vertraagd omdat voor de implementatie nader overleg met wijkteam plaatsvindt.
	Evaluëren en actualiseren Verordening Leerlingenvervoer	2023	Landelijk wordt nieuwe modelverordening voorbereid. Deze wordt afgewacht.
	Lokale uitvoering Nationaal Programma Onderwijs (tijdelijk) <ul style="list-style-type: none"> • intensivering bibliotheekwerk voor jeugd en onderwijs • uitbreiding capaciteit schoolmaatschappelijk werk • kennisdeling en ontmoeting • extra inzet ouderbetrokkenheid • projectleider thuiszitters • ambulante taalondersteuning 	2023-2025	Het lokale plan voor het Nationaal Programma Onderwijs is momenteel in de uitvoeringsfase. De meeste onderdelen verlopen volgens planning. Voorbeelden hiervan zijn: intensivering bibliotheekwerk voor jeugd en onderwijs, uitbreiding capaciteit schoolmaatschappelijk werk, kennisdeling en ontmoeting onderwijs/jeugd en ouderbetrokkenheid. Andere onderdelen zijn vertraagd (thuiszitters, taalondersteuning nieuwkomers). De uitvoering van de projectopdracht thuiszitters ligt bij de samenwerkingsverbanden en heeft vertraging opgelopen doordat de werving van een projectleider meer tijd kostte dan verwacht. Voor taalondersteuning nieuwkomers zijn tot nu toe geen voorstellen ingediend vanuit het onderwijs. De verschillende onderdelen worden gemonitord en waar mogelijk versneld.
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: een kwalitatief goed onderwijshuisvestingsaanbod	Uitvoering geven aan het door de raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2021 - 2024	2023-2024	
	We maken een integrale, inhoudelijke afweging over schoolzwemmen in de op te stellen Nota Sport en Bewegen.	2023-2024	
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod voor ieder kind in de Hoeksche Waard	Uitvoering geven aan de vastgestelde Lokale Educatieve Agenda 2021-2022 Hoeksche Waard (LEA), waaronder de thema's: <ul style="list-style-type: none"> • passend onderwijs en jeugdhulp, • jeugdhulp in de (voor)school • thuiszitters 	2023-2024	De LEA 2021-2022 is afgerond. De LEA 2023-2026 is bekrachtigd.

2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Tot programma Sport, Cultuur en Recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed en media. Ook het subsidiebeleid en welzijnswerk zijn in dit programma ondergebracht.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Behoud en ontwikkeling van cultureel erfgoed in de Hoeksche Waard	Restauratie en nieuwbouw van Fort Buitensluis	2025	Ontwikkeling van Fort Buitensluis loopt volgens (aangepaste) planning. Belangrijke mijlpalen voor 2023: besluit over eigendom/erfpacht-constructie, aanpassing bestemmingsplan, aanleg wandel- en fietspaden rond het fort en het realiseren extra middelen voor nieuwbouw onder de fortwal t.b.v. restaurant en vergaderfunctie.
Collegeprogramma opgave: Levendige dorpen	We harmoniseren de buitensportaccommodaties	2023	De keuzenota is door het college vastgesteld en aan de raad voorgelegd. de raad wil het voorstel met financiële onderbouwing ontvangen. Deze is nu in voorbereiding voor raadsbehandeling in december.
Collegeprogramma thema: Samen leven	We stellen een Sport- en Beweegnota op	2023	Er is een keuzenota voorgelegd aan de raad. De raad wil een uitgewerkte versie met daarin de financiële onderbouwing voordat besluiten worden genomen. Deze uitgewerkte versie wordt voorbereid om in december aan de raad voor te leggen.
	We voeren de plannen uit het cultuurbeleid uit en bepalen naar aanleiding van een tussentijdse evaluatie of aanvullingen of aanscherpingen nodig zijn	2023	Dit jaar worden de cultuurnota, de uitvoeringsagenda cultuur en de erfgoednota geëvalueerd. De cultuurnota wordt met twee jaar verlengd.
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: het bevorderen van sport- en cultuurdeelname	Ontwikkelen en uitvoeren van integrale sport- en beweegnota en beleid voor financiële ondersteuning van jeugdtopsporttalenten	2023-2026	Financiële ondersteuning van topsporttalenten is onderdeel van de sport- en beweegnota.
	Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda cultuur, voor komend jaar betekent dit onder andere de realisatie van een cultuurhuis in Oud-Beijerland	2023-2024	Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda cultuur. Voor dit jaar betekent dit onder andere een onderzoek naar de realisatie van een cultuurhuis in Oud-Beijerland.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: een stevige basis voor sport en cultuur	De uitvoeringsagenda's cultuur & erfgoed (2021-2024) zijn uitgevoerd. Het accent ligt daarbij op het versterken van de basis(infra)structuur door het bieden van duidelijke financiële voorwaarden, zorg voor goede huisvesting en het faciliteren en stimuleren van onderlinge samenwerking. Daarnaast ligt het accent op het verankeren van erfgoed in ruimtelijke beleidsinstrumenten.	2021-2024	De uitvoeringsagenda's cultuur & erfgoed (2021-2024) worden conform planning uitgevoerd. Het accent ligt daarbij op het versterken van de basis(infra)structuur door het bieden van financiële voorwaarden en het faciliteren en stimuleren van onderlinge samenwerking. Daarnaast ligt het accent op het verankeren van erfgoed in ruimtelijke beleidsinstrumenten.
	Het beleid voor de harmonisatie voor de buitensportaccommodaties is gereed en wordt geïmplementeerd. Daarnaast vinden nog investeringen vanuit het huidige beleid plaats	2023-2026	Het beleidsplan harmonisatie buitensportaccommodaties wordt in december voorgelegd aan de raad. Daarna start het implementatietraject.

2.7 Programma 6 Sociaal Domein

Tot het programma Sociaal Domein behoren de taakvelden samenkracht en inwonersparticipatie, wijkteams, inkomensregelingen, begeleide participatie, arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen (Wmo), maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18-, geëscaleerde zorg 18+ en geëscaleerde zorg 18-.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Bieden van toegang en passende ondersteuning	De eerste positieve resultaten van de uitvoering van het lokaal transformatieplan jeugdhulp zijn zichtbaar: de samenwerking tussen huisartsen en jeugdteams is geïntensiveerd en de eerste tekenen van kostenreductie worden zichtbaar. Beschikkingen jeugdhulp worden afgegeven, passend binnen het werkkader van normalisering & demedicalisering, kostenbewustzijn en het stellen van duidelijke doelen en resultaten	2022-2026	Recentelijk zijn we gestart met de evaluatie van het Transformatieplan Jeugdhulp. Met deze evaluatie willen we duiden wat de inzet vanuit het transformatieplan geweest is en dit ook overeenkomt met de resultaten die we vooraf beoogd hebben. Vervolgens kunnen we bepalen of we middels deze lijn doorgaan en/of we beleid dienen aan te passen.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	<p>We blijven investeren in de samenwerking met de centrumgemeente Nissewaard voor beschermd wonen (BW)/maatschappelijke opvang(MO). Met het oog op de doordecentralisatie van BW per 1-1-2024 en de mogelijke decentralisatie van MO in 2026 (of later) werken we opties uit in welke (financiële) constructies de samenwerking toekomstbestendig gemaakt kan worden, waarbij de preventie van instroom en bevorderen van uitstroom uit BW en MO leidend is</p>	2023-2026	<p>De doordecentralisatie beschermd wonen wordt verwacht per 2025 (of later). Hoewel de definitieve doordecentralisatie nog even op zich laat wachten, en regelmatig wordt uitgesteld, is binnen de regionale samenwerking de intentie uitgesproken om al per 2024 regionale middelen over te maken naar de lokale gemeenten. Met deze middelen kunnen verschillende ontwikkelingen, zoals de doorontwikkeling naar een Beschermd Thuis, verder worden vormgegeven. Ontwikkelingen die ertoe bijdragen dat de vraag naar de regionale voorzieningen met 24/7 uur toezicht en ondersteuning afneemt en we inwoners (nog) beter in de eigen woonomgeving kunnen begeleiden en behouden.</p>
	<p>We monitoren het nieuwe contract Wmo begeleiding op drie onderdelen: 1. Normaliseren, 2. een lokale, dorps- en of wijkgebonden oriëntatie, 3. op- en afschalen begeleiding</p>	2023-2026	
	<p>We stellen een plan van aanpak op voor de doorontwikkeling van de jeugdteams, wijkteams en gemeentelijke uitvoeringsteams tot integrale en gebiedsgerichte teams van 0 tot 100 en geven we daar uitvoering aan. Hierbij gaan we uit van het perspectief van de inwoner, waarbij de klantreis bepalend is voor de werkprocessen.</p>	2023 e.v.	<p>Deze subdoelstelling valt binnen de opgave Inclusive Samenleving waarin we onderzoeken wat de beste vorm is om de toegang van beide teams samen te voegen. Parallel hieraan werken we aan het verbeteren van zowel de dienstverlening van het wijkteam 18+ als het jeugdteam, die moet aansluiten bij de verschillende klantbehoeften.</p>
	<p>We stellen we een Lokale transformatie agenda Wmo op waarin een haalbare set sturingsmaatregelen voor de Wmo gepresenteerd wordt om de kosten op lange termijn te beheersen en zo de toegankelijkheid van voorzieningen te</p>	2023-2026	<p>Op basis van een gesprek met de raad over de sturingsmogelijkheden wordt in Q1 2024 een keuzenota opgeleverd. Bij de uitwerking ervan worden maatschappelijke partners betrokken. Na</p>

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	kunnen blijven garanderen voor als dit echt noodzakelijk is		bespreking van de keuzenota met de raad ligt er in Q2 2024 een transformatieagenda Wmo, eveneens met maatschappelijke partners.
	We versterken HWwerkt! als uitvoeringsorganisatie: we hebben inzicht in het cliëntenbestand en er wordt (meer) samengewerkt met werkgevers en partners in de regio	2023 e.v.	De doorontwikkeling HWwerkt! is overgegaan in de visie HWwerkt!. Hetgeen is uitgezet wordt geïmplementeerd en gecontinueerd.
	We zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening Sociaal Domein onder andere door verdergaande digitalisering, procesoptimalisaties en een duidelijke werkwijze	2023-2025	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We pakken energiearmoede aan	2023	
Collegeprogramma opgave: Inclusieve samenleving	We formuleren een meerjarig uitvoeringsagenda Wonen Welzijn Zorg samen met onze partners en geven we daar uitvoering aan	2023-2030	
	We gaan aan de slag met een Uitvoeringsagenda bestaanszekerheid en armoede	2023 e.v.	
	We inventariseren de huidige stand van zaken ten aanzien van de fysieke en digitale inclusie en bepalen het gewenste ambitie-/ kwaliteitsniveau. Daarop volgen voorstellen	2023-2026	
Collegeprogramma thema: Samen leven	We actualiseren het lokale plan HGKM	2023 e.v.	Het lokale plan loopt dit jaar af, maar actualisering kan nog niet plaatsvinden omdat de regiovisies nog niet klaar zijn. De ontwikkeling van het toekomstscenario speelt hierin een grote rol. Wij voldoen wel aan onze wettelijke taken.
	We gaan aan de slag met het Preventieakkoord	2023	Zie ook in programma 7. Het preventieakkoord wordt door diverse partners uitgevoerd. In 2024 wordt dit verder onder gebracht in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
	We geven uitvoering aan de agenda Complex Maatschappelijke Zorg	2023-2025	Er is afgelopen periode vooral ingezet op het bereiken van samenwerking en draagvlak

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
			<p>met samenwerkingspartners. Er wordt gewerkt aan een sociale kaart en er zijn afspraken gemaakt om elkaar deskundigheidsbevordering te bieden. Aspecten die ook voortkwamen uit de verkenning onder partijen. Daarnaast is een werkgroep met ervaringsdeskundigen gestart waar ambities en plannen met elkaar uitwerkt worden.</p>
	<p>We realiseren de beoogde ontmoetingsplekken voor jongeren</p>	<p>2023-2025</p>	<p>De realisatie van de 10 JOP's verloopt goed. Zorgvuldigheid gaat voor tempo. Naar verwachting zijn eind 2025 alle 10 de JOP's geplaatst.</p>
	<p>We stellen een kadernota Sociaal op</p>	<p>2023-2024</p>	<p>Q3 2024 ligt er een betekenisvolle en vastgestelde visie SamenLeven die richting geeft aan de beweging die we willen in-/voortzetten voor de Wmo, de Jeugdwet, de Participatiewet en het lokaal gezondheidsbeleid, maar ook voor sport, kunst en cultuur, onderwijs, schulddienstverlening en leefbaarheid/leefomgeving. Er staan tevens belangrijke randvoorwaarden in zoals rollen en verantwoordelijkheden, gedrag en houding, communicatie en financiën voor het brede Sociaal Domein. Hiermee brengen we samenhang aan binnen het Sociaal Domein en beschikt de gemeenteraad over een richtinggevend kader om te sturen en keuzes te maken.</p>
<p>Ingrijpen bij crisis en onveiligheid</p>	<p>We voeren de activiteiten uit het regionale en lokale plan huiselijk geweld en kindermishandeling uit. We zetten in op de versterking van de samenwerking tussen Veilig Thuis en de lokale teams. Eind 2023 lopen de regionale en lokale plannen af. In 2023 kijken we hoe we hier vanaf 2024 verder vervolg aan gaan geven.</p>	<p>2023 e.v.</p>	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid	Binnen de duurzame coalitie met CZ, Zorgwaard, Alerimus en Heemzicht voeren we een programma uit om ouderen zo lang mogelijk actief deel uit te laten maken van de samenleving, in samenwerking met de lokale gemeenschap. Zodat de ouderenzorg beschikbaar en toegankelijk blijft	2023-2026	De uitvoeringsagenda WWZ heeft de samenwerking binnen de duurzame coalitie ingehaald. We onderzoeken samen met CZ op welke manier zij gaan aanhaken bij de uitvoeringsagenda WWZ. Daarmee komt de inspanning duurzame coalitie te vervallen.
	Meer inwoners kunnen deelnemen op de arbeidsmarkt. Dat doen we o.a. via netwerkvorming, het organiseren van werk-leerlijnen en het versterken van onze inzet op SROI	2023	Social Return wordt nu uitgerold binnen onze organisatie als integraal onderdeel bij inkooptrajecten binnen de gemeente HW.
	Met het door-ontwikkelen van de jeugd- en wijkteams ondersteunen we inwoners eerder en beter met hun hulpvraag en dringen we het beroep op de maatwerkvoorzieningen terug	2022-2024	Deze subdoelstelling valt binnen de opgave Inclusieve Samenleving waarin we onderzoeken wat de beste vorm is om de toegang van beide teams samen te voegen en of dit effect heeft op het terugdringen van de maatwerkvoorzieningen.
	We faciliteren een aantal laagdrempelige huiskamers voor kwetsbare inwoners in samenhang met partners zoals beschreven in de concept visie Wonen, Welzijn Zorg en faciliteren ook particuliere initiatieven t.b.v. ontmoeten	2023-2026	
	We stellen kwetsbare jongeren in staat naar vermogen de overgang te maken naar betaald werk dan wel dagbesteding. Daarvoor maken we o.a. werkafspraken met onderwijspartners en ondernemers en zetten we het project Matchmaker voor	2023	Matchmaker is een actief instrument dat succesvol is ingezet in 2022. In 2023 loopt dit door.
	We verlengen de verhuisregeling en evalueren de Blijverslening of deze omgezet kan worden naar een Verzilverlening	2025	De Verhuisregeling is verlengd. Er is een start gemaakt met de evaluatie van de Blijverslening. Het ligt niet voor de hand deze lening om te zetten naar een verzilverlening omdat dit dan een aparte regeling wordt wat niet veel verandert met de "huidige" situatie. Er wordt onderzocht om dit samen te voegen met andere regelingen die vallen onder Klimaat en Wonen.in 2024-2025.
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard	We dragen bij aan het dichten van de digitale kloof via het verbeteren van digitale vaardigheden	2021-2023	pilot is afgerond per 1/10 ✓

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	en het faciliteren/ beschikbaar stellen van tablets voor ouderen		✓
	We dragen zowel lokaal als regionaal bij aan het verbeteren van de integrale samenwerking door het organiseren van passende overlegtafels en het faciliteren van netwerkbijeenkomsten, zoals het Sturingsoverleg Jeugd HW, de netwerkbijeenkomst Jongeren en het Geld, de Werkgroep Regenbooggemeente en de regionale werkwijze Veilig opgroeien is Teamwork	2023-2026	
	We ondersteunen de participatie van inwoners met een laag inkomen via de éénjarige pilot OV Minima, waarbij inwoners gratis reizen in de regio met het Dal Vrijbusabonnement	2022-2023	Met ingang van 2023 is hier structureel budget beschikbaar voor gesteld. ✓
	We proberen (nieuwe) initiatieven uit waarbij men de juiste zorg dichtbij kan vinden. Formeel bij de huisartsen en in het onderwijs, maar ook informeel zoals met de inzet van Buurtgezinnen. Ook de meer specialistisch kennis wordt dichterbij gehaald in de vorm van jeugdhulp naar voren en Veilig opgroeien is Teamwerk	2022 e.v.	
	We realiseren met inwoners en partners laagdrempelige ontmoetingsplekken in ieder dorp, voor informatie/inspiratie/ steun en activiteiten	2022-2026	
	We verkleinen de afstand van de arbeidsmarkt tot onze inwoners. We streven ernaar dat werkgevers meer uitgaan van talenten dan een CV. Hiervoor wordt het project HalloWerk voortgezet	2022 e.v.	Met ingang van 2023 is er een structurele invulling voor HalloWerk ✓
	We voeren collectieve bewustwordingsactiviteiten uit, zoals Lang leve thuis, het signalerend huisbezoek en de dementievriendelijke samenleving met als doel dat inwoners meer eigen regie houden en daardoor instroom in individuele voorzieningen worden verminderd en voorkomen	2023-2026	

2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Tot het programma Volksgezondheid en Milieu behoren de taakvelden volksgezondheid en milieubeheer (inclusief duurzame energie).

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Circulair 2050 / Klimaatneutraal 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Circulaire economie Hoeksche Waard 2021-2026'	2023-2026	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We blijven inwoners en bedrijven ondersteunen in de overgang naar een circulaire samenleving	2023-2026	
	We gaan aan de slag met een robuust groen-blauw netwerk in de Hoeksche Waard	2023-2026	
	We gaan door met de realisatie van de uitvoeringsprogramma's binnen duurzaamheid	2023-2026	
	We lossen de grootste knelpunten rond hittestress en wateroverlast op	2023-2026	
	We stellen beleid op voor kleine windturbines en zonneparken	2024-2025	Beleid windenergie bij agrarische bedrijven: proces is gestart Uitnodigingskader zonneparken: proces start begin 2024
Energie neutraal 2040 / Klimaatneutraal 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard richting energie neutraal 2021-2026'	2023-2026	
	Regionale Energiestrategie (doorlopend, iedere 2 jaar herijking)	2023-2026	
	Transitievisie Warmte (doorlopend, iedere 4 jaar herijking)	2023-2026	
Klimaatneutraal in 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Biodiversiteit 2022-2026' in 2023	2023-2026	✓ Is december 2022 vastgesteld door de gemeenteraad.
	Uitvoering geven aan Communicatie en participatie en monitoring en sturing programmaplan Duurzaamheid	2023-2026	
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard en stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: gezond	Uitvoering geven aan de bij de Nota Publieke Gezondheid 2021-2023 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Voor de periode 2024-2028 een nieuwe	2023-2026	Het MJP DGJ wordt met een half jaar verlengd om meer tijd te hebben voor het opstellen van het nieuwe MJP. Gezien de afhankelijkheid komt er een voorstel om de huidige

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
blijven en gezondheid bevorderen en beschermen	nota Publieke Gezondheid opstellen. Uitvoeren en evalueren Uitvoeringsprogramma Handhaving en Preventie Alcohol		nota Publieke Gezondheid en Plan Preventie en Handhaving ook te verlengen. Daarnaast biedt dat de mogelijkheid om ook GALA en IZA te betrekken.
	Uitvoering geven aan het met publieke en private partijen afgesloten preventieakkoord afgesloten	2023-2026	Er worden diverse projecten uitgevoerd met middelen uit het preventieakkoord.

2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening behoren de taakvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en bouwen.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	Een speerpunt is het versneld isoleren van de bestaande woningvoorraad	2023-2025	
	We maken afspraken met HW Wonen over de verduurzaming van de sociale woningvoorraad	doorlopend	
Collegeprogramma thema: Omgeving	Bij inwerkingtreding: een informatiecampagne over de ins en outs van de Omgevingswet	2023	
	Doorontwikkeling Adviescommissie Omgevingskwaliteit	2023	
	Doorontwikkeling intake- en omgevingstafel	2023	
	Implementatie nieuwe software	2023	
	Implementatie nieuwe werkprocessen zodat we aan de uitgangspunten van de Omgevingsweg kunnen voldoen	2023	
	Implementatie, monitoring en evaluatie van het 'verplicht adviesrecht' gemeenteraad en verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsactiviteiten	2023	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	Start met het toewerken naar een gebied dekkend omgevingsplan	2023	
Collegeprogramma thema: Wonen en ruimtelijke ordening	Onze ambitie is om in grotere projecten van meer dan 50 woningen, 10% van de nieuwbouw een bijzondere (geclusterde of collectieve) woonvorm te laten zijn	doorlopend	Bijstelling van de minimale omvang van projecten van 50 naar 30.
	We actualiseren de woonvisie	2024-2025	
	We maken bindende afspraken met ontwikkelaars over doorlooptijd en het gewenste eindresultaat: Uitgangspunt is dat gemiddeld 2/3 van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen	doorlopend	
	We maken vaart met passende woningen voor jongeren en ouderen en de wenselijke doorstroming	doorlopend	We hanteren op dit moment de 30-40-30 verdeling in de prijssegmenten. Het aandeel goedkope en betaalbare woningen moet ten goede komen aan de woningbehoefte van starters/jongeren en lagere en middeninkomens. Daarnaast moet tenminste 10% van de nieuwbouwpoging bestaan uit bijzondere woonvormen waaronder geclusterde woonvormen voor ouderen/inwoners met hulp- of zorgvraag.
	We realiseren in deze periode een locatie met flexwoningen	2023-2024	Samen met HW Wonen realiseren we 100-150 tijdelijke woningen in de Hoeksche Waard.
	We stellen een nieuw ruimtelijk perspectief 2050 op	2023-2024	
	We stellen een nieuw Woonwagen- en standplaatsenbeleid op	Gereed	✓ Beleid is op 7 februari 2023 ongewijzigd vastgesteld en vervolgens gepubliceerd.
De instroom van jonge huishoudens faciliteren om de demografische balans te behouden	Instroom jonge huishoudens	2022-2024	Sinds 2015 is er sprake van een migratieoverschot. Dit zijn voornamelijk mensen in de leeftijdscategorie 26-55 jaar. Elk halfjaar monitoren we dit door middel van de Wonen Verhuismonitor.
De inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2023 minimaal te voldoen aan alle wettelijke vereisten uit de Omgevingswet	Implementatieactiviteiten omgevingswet	2023	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Een continue toevoeging van 500 woningen per jaar aan de woningvoorraad om te voldoen aan de vraag	Versnelling Woningbouw	doorlopend	Conform behoefte en ambitie streven we een productie van 500 woningen per jaar na. De afgelopen jaren is er sprake van een stijgende productie richting 500 woningen. In 2023 blijft het aantal gereedgemelde woningen achter
Een kwalitatief woningbouwprogramma met de juiste woning op de juiste plek	Activiteiten ter realisatie van onze doelstelling 'de juiste woning op de juiste plek'	doorlopend	Met de woningbehoefteprognose als basis wordt jaarlijks de woningbouwprogrammering geactualiseerd.
Het grondbeleid inzetten als een middel om onze (ruimtelijke) opgaven en doelstellingen te verwezenlijken	Nota Grondbeleid opstellen & onderzoek naar actief grondbeleid	2022-2024	De nota Grondbeleid is vertraagd vanwege de beperkte capaciteit op het taakveld Grondzaken-Planeconomie. Inmiddels is het proces om de nota af te ronden weer opgepakt. De verwachting is dat de nota de eerste helft van 2024 aan de raad voorgelegd kan worden.
Wij werken aan de Leidraad voor ontwikkeling Hoeksche Waard (eerder ontwikkelagenda). Doel van de leidraad is een afwegingskader aan te reiken met als basis de Hoeksche Waarden en Hoeksche Werken uit de omgevingsvisie. Het afwegingskader gaat uit van 3 principes: - Clusteren van programma in plaats van spreiden - Versterken van contrasten en diversiteit op het eiland - Verzilveren van kansen door verevening	Leidraad voor ontwikkeling Hoeksche Waard opstellen	Gereed	✓

3 Financiële rapportage

In de Slotrapportage 2023 stellen wij de bestaande budgetten en investeringskredieten uit de actuele Programmabegroting 2023 bij.

Resultaat Slotrapportage

Hieronder treft u een totaaloverzicht van de mutaties per programma. De toelichting op de mutaties per programma en per taakveld treft u aan in de volgende paragrafen. Zoals vastgelegd in de Financiële verordening geven wij in de Slotrapportage een toelichting op alle afwijkingen groter dan € 250.000,- op taakveldniveau.

De budgetten en investeringskredieten actualiseren wij in deze Slotrapportage. Hiervan maken wij een begrotingswijziging in 2023 (zie bijlage 2). Daarnaast zijn ook budgetten verschoven tussen taakvelden en programma's. Van deze mutaties maken wij eveneens een (budgetneutrale/ administratieve) begrotingswijziging (zie bijlage 1).

(Bedragen x €1.000)

Programma	2023
0. Bestuur en ondersteuning	-743
1. Veiligheid	-207
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	-865
3. Economie	186
4. Onderwijs	297
5. Sport, cultuur en recreatie	353
6. Sociaal domein	2.798
7. Volksgezondheid en milieu	-215
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	908
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	3.805
Eindtotaal	6.318

Toelichting

In deze slotrapportage is een aantal wijzigingen in de budgetten 2023 doorgevoerd. Een nadere toelichting van de mutaties op hoofdlijnen in deze slotrapportage is te vinden in de navolgende paragrafen, waar de toelichtingen per programma zijn opgenomen.

Uit de tabel blijkt dat de budgetten fors worden bijgesteld. In totaliteit betreft de bijstelling € 6,3 mln. (positief). De grootste bijstellingen vinden hierbij plaats op het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien" (€ 3,8 mln) en op programma 6. Sociaal Domein (€ 2,8 mln). De voordelen op het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien houden verband met minder ongunstige effecten op de energietarieven dan waar eerder is uitgegaan bij de zomerrapportage, (nog) niet ingevulde vacatures (m.n. duurzaamheid), nog niet uitgegeven budgetten voor de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie (zie bestemming resultaat 2022) en een aantal andere voordelen.

De voordelen op programma 6 Sociaal Domein houden voor het grootste deel verband met een hogere Rijksvergoeding voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen dan de kosten die wij hiervoor maken. Daarnaast is sprake van een voordeel op de Wmo voorzieningen waarvan wij de meerjarige effecten al

verwerken in de begroting 2024-2027, een voordeel op de rijksvergoeding voor Wsw lonen, en een aantal kleinere voordelen op diverse taakvelden op dit programma.

De nadelen die in deze slotrapportage worden gerapporteerd hebben met name betrekking op de programma's 0. Bestuur en Organisatie (-/- € 0,8 mln.) en 2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte (-/- € 0,8 mln). Voor programma 0 geldt dat sprake is van extra kosten door dubbele verkiezingen in 2023 en een niet gerealiseerde verkoopopbrengst van de gemeentewerf in Oud-Beijerland. Voor wat betreft programma 2 geldt dat het nadeel in 2023 het gevolg is van niet volledig in 2023 uitgevoerde investeringen in de riolering, waardoor in 2023 sprake is een btw-nadeel. Dit btw effect leidt in de jaren 2024 en 2025 tot een voordeel (verschuiving) op basis van actuele investeringsprognoses in de riolering.

3.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 0 Bestuur en Ondersteuning zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2023 Toelichting
0.1 Bestuur	123 -
	Het budget voor verkiezingen stellen wij bij in verband met de dubbele verkiezingen in maart 2023 en de (niet geplande) verkiezingen in november 2023 (-/- € 0,3 mln). Voor de verkiezingen in november ontvangen wij geen middelen van het Rijk.
0.2 Burgerzaken	-463
	De geraamde incidentele verkoopopbrengst van de gemeentewerf (Prinses Irenestraat 6 Oud-Beijerland) vervalt, omdat de geplande verkoop niet doorgaat in 2023 (-/- € 0,7 mln). De verkoop van het pand aan de Molendijk 39 in Oud-Beijerland was nog niet geraamd en leidt tot een incidenteel voordeel (€ 0,2 mln.).
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-572
Eindtotaal	-911

3.2 Programma 1 Veiligheid

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 1 Veiligheid zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2023 Toelichting
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-216 -
1.2 Openbare orde en veiligheid	9 -
Eindtotaal	-207

3.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan € 250.000 toe.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2023	Toelichting
2.1 Verkeer en vervoer	107	-
2.2 Parkeren		-
2.3 Recreatieve havens	3	-
2.4 Economische havens en waterwegen	-0	-
2.5 Openbaar vervoer	46	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	214	-
7.2 Riolering	-1.033	Investerings in de riolering zijn in 2023 niet volledig uitgevoerd en schuiven door naar 2024 of 2025. Dit leidt tot een lagere onttrekking aan de voorziening riolering in 2023 (ca. -/- € 1,0 mln) en een hogere onttrekking in 2024/2025 ter dekking van de kosten (btw).
7.3 Afval	-215	-
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	13	-
Eindtotaal	-865	

3.4 Programma 3 Economie

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 3 Economie zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2023	Toelichting
3.1 Economische ontwikkeling	93	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-85	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	154	-
3.4 Economische promotie	24	-
Eindtotaal	186	

3.5 Programma 4 Onderwijs

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 4 Onderwijs zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan € 250.000 toe.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2023	Toelichting
4.1 Openbaar basisonderwijs		-
4.2 Onderwijshuisvesting	192	-
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	105	-
Eindtotaal	297	

3.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

(bedragen x € 1.000)

Taakveld	2023	Toelichting
5.1 Sportbeleid en activering	77	-
5.2 Sportaccommodaties	208	-
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	16	-
5.4 Musea	-1	-
5.5 Cultureel erfgoed	50	-
5.6 Media	2	-
Eindtotaal	353	

3.7 Programma 6 Sociaal Domein

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 6 Sociaal Domein zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	2023	Toelichting
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.784	Van het Rijk ontvingen wij voor 2023 een vergoeding voor de kosten van de opvang Oekraïne van € 9,3 mln. (gebaseerd op € 83 per bed per dag). Hiervan is reeds een groot deel van de kosten van de uitbreiding in Strijen betaald. Wij verwachten een overschot op dit budget van € 1,1 mln. Daarnaast verwachten wij op dit taakveld diverse kleinere voordelen (€ 0,6 mln).
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	142	
6.3 Inkomensregelingen	-285	Betreft met name de bijstelling van de bijstandsbudgetten op basis van de meest recente beschikking van het Rijk (-/- € 0,3 mln.) en extra uitgaven voor de Energietoeslag 2023 (-/- € 0,4 mln.). Voor de Energietoeslag 2023 ontvangen wij ook extra middelen van het Rijk (zie taakveld '0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen'). Daarnaast verwachten wij op dit taakveld diverse kleinere voordelen (€ 0,4 mln.).
6.4 Begeleide participatie	475	Van het Rijk hebben wij extra middelen ontvangen voor WSW lonen ontvangen (€ 0,4 mln.). Deze middelen worden niet volledig ingezet in verband met lagere loonkosten (o.a. door uitstroom).
6.5 Arbeidsparticipatie	25	
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	570	De raming voor woonvoorzieningen (€ 0,4 mln.) en vervoerskosten (€ 0,2 mln.) stellen wij bij omdat wij in 2023 minder aanvragen ontvingen ('open einde' regelingen).
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-79	
6.71b Begeleiding (WMO)	-320	Op de baten en lasten van de WMO op taakveld 6.71(a-d) verwachten wij per saldo een voordelig effect in 2023 (€ 0,1 mln.) op basis van de realisatie tot op heden.
6.71c Dagbesteding (WMO)	422	
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	102	Op de baten en lasten van Jeugdhulp op de taakveld 6.72-6.82 verwachten wij per saldo een nadelig effect in 2023 (-/- € 0,1 mln.) op basis van de 2e bestuursrapportage 2023 van de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J).
6.72a Jeugdhulp begeleiding	421	
6.72b Jeugdhulp behandeling	-426	
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-197	
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-6	
6.73a Pleegzorg	601	
6.73b Gezinsgericht	-584	
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	621	
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-727	
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	98	
6.74c Gesloten plaatsing	172	
6.81 Geëscaleerde zorg 18+		
6.81a Beschermd wonen (WMO)		
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-27	
6.82 Geëscaleerde zorg 18-		
6.82a Jeugdbescherming	31	
6.82b Jeugdreclassering	-16	
Eindtotaal	2.798	

3.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 7 Volksgezondheid en Milieu zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	2023	Toelichting
7.1 Volksgezondheid	-32	-
7.4 Milieubeheer	-183	-
Eindtotaal	-215	

3.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	2023	Toelichting
8.1 Ruimte en leefomgeving	-180	-
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	222	-
		In 2023 worden er naar verwachting meer leges voor omgevingsvergunningen ontvangen dan vooraf ingeschat (€ 0,8 mln.). De meeropbrengsten zijn een gevolg van de intenties van meerdere ontwikkelaars om nog in het lopende jaar een vergunningsaanvraag in te dienen voor de realisatie van een woningbouwproject. De aanvraag omgevingsvergunning voor de ontwikkeling van Land van Essche 3, locatie de Tienvoet en Langeweg 12 worden naar verwachting nog dit jaar ter beoordeling aangeboden bij de gemeente.
8.3 Wonen en bouwen	867	
Eindtotaal	908	

3.10 Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

De mutaties van de budgetten in 2023 die betrekking hebben op de Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien zijn opgenomen in onderstaande tabel. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld		2023 Toelichting
		<ul style="list-style-type: none"> - Nieuw energiecontract (€ 0,7 mln.): In de Zomerrapportage 2023 zijn extra middelen (-/- € 2,4 mln) opgenomen vanwege de hoge energietarieven bij de voormalige energieleverancier (DVEP) en is toegelicht (in de paragraaf risico's en aandachtspunten) dat onduidelijkheid bestond over het tijdstip van de opzegging van het contract met deze leverancier. Inmiddels is per 1 september een nieuw energiecontract afgesloten, waarbij de tarieven aanzienlijk lager zijn dan bij de vorige leverancier. - Middelen Duurzaamheid (€ 0,6 mln.): Met name agv krapte op de arbeidsmarkt zijn middelen niet volledig ingezet (o.a. Specifieke Uitkering Duurzaamheid). - Doorontwikkeling gemeentelijke organisatie (€ 0,5 mln.): Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 (raadsvergadering juli 2023) zijn middelen bestemd voor een 2 jarig programma voor de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie. Deze middelen schuiven door van 2023 naar 2024. - Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (€ 0,3 mln.): Omdat Bres gebruik heeft gemaakt van een door het ministerie van VWS gecontracteerde (en gesubsidieerde) organisatie voor het onderzoek naar verduurzamingsmaatregelen van de panden én omdat geen speciale expertise hoefde te worden ingehuurd, ramen wij een deel van het beschikbare budget af. - Overige voordelen (€ 0,4 mln.): Wij verwachten op dit taakveld diverse kleinere voordelen (bijvoorbeeld minder aanbestedingen door inkoopbureau, minder extern advies en incidentele verkoopopbrengsten wagenpark/materieel).
0.4 Overhead	2.506	
0.5 Treasury	-60	
0.61 OZB woningen	247	
0.62 OZB niet-woningen	203	Op basis van de actuele ramingen (september 2023) van het SVHW verwachten wij meer belastinginkomsten (€ 0,5 mln.).
0.64 Belastingen overig	40	
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	657	Betreft extra baten die wij van het Rijk ontvangen voor de Energietoeslag 2023 (€ 0,5 mln.) en dient ter compensatie van de uitgaven op taakveld 6.3. Per saldo budget neutraal. Daarnaast ontvangen wij nog een nabetaling over voorgaande jaren (€ 0,2 mln.).
0.8 Overige baten en lasten	144	
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	70	
Eindtotaal	3.805	

3.11 Reserves

In deze Slotrapportage wordt een aantal reserves bijgesteld. Deze bijstellingen zijn veelal het gevolg van bijstellingen in uitgaven die uit deze reserves worden gedekt. Indien de uitgaven niet of niet volledig plaatsvinden, vloeien deze middelen terug in de reserve waaruit zij eerder zijn onttrokken.

De bijstellingen van de reserves zijn opgenomen in onderstaand overzicht. De mutaties in de reserves groter dan € 250.000 worden, conform de financiële verordening, toegelicht.

De onttrekkingen uit reserves evenals de lagere stortingen in de reserves worden weergegeven als +/- . De (hogere) stortingen in de reserves evenals de lagere onttrekkingen aan de reserves worden weergegeven als -/- .

(Bedragen x €1.000)

Reserve	2023	2024	2025	2026	Toelichting grootste mutaties
Algemene reserve	-1.447	0	0	0	De niet bestede middelen in het kader van het actieplan economische gevolgen coronacrisis storten wij terug in de Algemene reserve (0,3 mln). Daarnaast heffen wij de reserve Economie op en storten wij de restantmiddelen in de algemene reserve (0,2 mln). Tot slot laten wij de niet (volledig) benodigde middelen van enkele tijdelijke beleidsimpulsen (collegeprogramma 2022-2026) terugvloeien in de algemene reserve (0,9 mln).
Reserve Flankerend beleid	-392	0	0	0	Als gevolg van lagere kosten voor Flankerend beleid maatregelen vloeien deze middelen terug in die hiervoor bestemde reserve.
Reserve Corona	79	0	0	0	-
Reserve invoering omgevingswet	-463	0	0	0	De implementatie van de Omgevingswet heeft een grote tijdsspanne (loopt tot 1 januari 2032). Het is daarom soms lastig de exacte middelen voor implementatie te ramen. Afgelopen jaar vielen de kosten om te komen tot een gebiedsdekkend omgevingsplan mee. Die werden pas voor het eerst gemaakt in het vierde kwartaal. De middelen die in 2023 niet zijn besteed storten wij terug in de reserve
Reserve frictie	-397	0	0	0	Voor 2023 waren in het kader van de projectbegroting nog enkele kosten voorzien, o.a. in het kader van functioneel beheer (ict) en de buitendienst. Deze kosten zijn niet gemaakt en de middelen vloeien nu terug in deze reserve.
Reserve Kapitaallasten	-77	0	0	0	-
Reserve Sociaal Domein	1	0	0	0	-
Reserve uitvoeringsagenda cultuur	-52	0	0	0	-
Reserve Duurzaamheid	-1.220	157	0	0	Vanuit het Rijk hebben in 2023 middelen ontvangen om het klimaat- en energiebeleid te kunnen uitvoeren. De middelen die wij niet hebben ingezet, laten wij terugvloeien in de reserve Duurzaamheid.
Reserve tijdelijke beleidsimpulsen	-554	554	0	0	Een aantal van de bij het collegeprogramma 2022-2026 beschikbaar gestelde middelen in het kader van de tijdelijke beleidsimpulsen (waaronder continuïteitsmanagement en het opstellen van het ruimtelijk perspectief) kon niet (volledig) in 2023 worden uitgevoerd en schuiven door naar 2024.
Reserve kostenverh. ruimtel. ontwikkelingen	-501	307	0	0	Betreft met name de niet in 2023 bestede middelen met betrekking tot de stichting Windwaarde. De verwachting is dat deze middelen niet meer in 2023 worden uitgegeven maar in 2024. Deze middelen worden in 2023 teruggestort in deze reserve en in 2024 onttrokken.
Reserve Economie	164	0	0	0	-
Totaal	-4.859	1.017	0	0	

Algemene toelichting op de tabel

Uit de tabel blijkt dat in 2023 voor € 4,9 mln aan middelen terugvloeien naar de reserves, met name naar de algemene reserve en de reserve duurzaamheid. In 2024 wordt vervolgens voor € 1 mln aan de reserves onttrokken.

Op de voorzieningen worden in deze slotrapportage geen mutaties doorgevoerd.

3.12 Investerings

De onderstaande mutaties (bijstellingen) op de investeringskredieten zijn in deze slotrapportage verwerkt. De investeringen groter dan € 250.000 zijn, conform de uitgangspunten uit de financiële verordening, toegelicht.

Toelichting tabel

Onderstaande tabel laat zien dat sprake is van een verhoging van de investeringen van in totaal € 0,4 mln. in 2023, verdeeld over meerdere investeringskredieten. Alle bijstellingen blijven hierbij onder de rapportagegrens van €250.000. De afschrijvingslasten die met deze investeringskredieten samenhangen zijn ook verwerkt (als exploitatielast) in deze slotrapportage.

(Bedragen x €1.000)

Omschrijving project	Toelichting	2023	2024	2025	2026
Herinrichting Hitsertse Kade	Overige mutaties investeringen kleiner dan € 250.000	-50	0	0	0
Tiny Houses	Overige mutaties investeringen kleiner dan € 250.000	-9	0	0	0
Scooters / elektrische auto's toezicht en handhaving	Overheveling	-1	0	0	0
Twee elektrische voertuigen Drank en horecawet	Overheveling	1	0	0	0
Gemeentelijk verkeers en vervoers plan (GVVP 2017-2024)	Overige mutaties investeringen kleiner dan € 250.000	-70	0	0	0
Zonnepanelen Sportcentrum Strijen	Overheveling	-90	0	0	0
Renovatie Sportcentrum Strijen	Overheveling	90	0	0	0
Renovatie Sportcentrum Strijen	Overige mutaties investeringen kleiner dan € 250.000	-148	0	0	0
Renovatie glijbaan zwembad Strijen	Overige mutaties investeringen kleiner dan € 250.000	-50	0	0	0
Tijdelijke bouwweg Plan Blom Klaaswaal	Overige mutaties investeringen kleiner dan € 250.000	-88	0	0	0
Eindtotaal		-415	0	0	0

De raad wordt door middel van deze slotrapportage gevraagd om bovengenoemde bijstellingen op de investeringskredieten te voteren.

3.13 Risico's en aandachtspunten

De volgende posten kunnen mogelijk nog van invloed zijn op het geprognosticeerde jaarresultaat 2023 zoals opgenomen in hoofdstuk 1.2 Samenvattend beeld.

Decembercirculaire 2023

In december ontvangen wij de Decembercirculaire 2023 van het Rijk. Hierin kunnen nog financiële mutaties zijn opgenomen.

Voorziening Wethouderspensionen

Als gevolg van de stijgende rente hoeven minder middelen in de voorziening Wethouderspensionen te worden aangehouden om aan te toekomstige pensioenverplichtingen van (voormalige) wethouders te kunnen voldoen. In december 2023 publiceert het Rijk de circulaire, waarin de verplicht toe te passen rekenrente wordt opgenomen op basis waarvan de (actuariële) berekeningen voor de pensioenverplichtingen gemaakt kunnen worden. Bij de jaarrekening 2023 bepalen wij de benodigde omvang van deze voorziening. Een (mogelijke) vrijval van een deel van deze voorziening heeft een positief effect op het jaarrekeningsaldo 2023.

Bedrijvenpark Hoeksche Waard

Als gevolg van onder andere de renteontwikkeling verwachten wij bij de actualisatie van de GREX van het Bedrijvenpark Hoeksche Waard een nadelig effect. Deze actualisatie wordt verwerkt in de jaarrekening 2023.

Nieuwe geldlening

In 2023 is een nieuwe langlopende lening afgesloten van € 25 miljoen op basis van de actuele liquiditeitspositie en de prognose van de toekomstige inkomsten en uitgaven. De rentelasten zijn meerjarig reeds opgenomen in de Begroting 2024-2027.

Tijdelijke huisvesting

In de begroting 2023 is ca. € 2,1 miljoen aan zowel baten als lasten opgenomen voor tijdelijke huisvesting. Er vinden momenteel besprekingen plaats met het Rijk en HW Wonen over de verantwoording van de inkomende en uitgaande subsidies die hiermee zijn gemoeid. Bij de jaarrekening 2023 verantwoorden we de exacte lasten en baten voor dit onderwerp.

Onderwijshuisvesting

De verwachting volgens de leerlingenprognose is, gezien o.a. de stijging van het aantal nieuwe woningen, dat er scholen recht gaan hebben op uitbreiding en/of nieuwbouw. Vanaf 2024 zal het huidige Integraal Onderwijshuisvestingplan (IHP) geactualiseerd worden en daar nemen we deze ontwikkelingen in mee. De begroting voor de komende jaren heeft geen rekening gehouden met de financiële opgave die hiermee samengaat.

3.14 Overheveling budgetten

De raad heeft bij de begroting 2023 de budgetten voor 2023 vastgesteld. Een aantal activiteiten waarvoor de raad budget in 2023 heeft toegekend, wordt naar verwachting in 2024 uitgevoerd.

Om te voorkomen dat deze werkzaamheden vertraging oplopen, stellen wij voor om de budgetten, die samenhangen met deze werkzaamheden, nu al door te schuiven naar 2024, zodat deze budgetten per 1 januari 2024 direct beschikbaar zijn voor de uitvoering. Als wij dit voorstel pas bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2023 aan de raad voorleggen, zijn deze budgetten pas beschikbaar in juli 2024, wat mogelijk tot vertraging leidt in de uitvoering.

Het doorschuiven van budgetten is uitsluitend onder bepaalde voorwaarden toegestaan. Het moet hierbij gaan om incidentele budgetten en projecten waarvan de werkzaamheden in 2023 zouden plaatsvinden, maar door omstandigheden nu doorschuiven naar 2024. Daarnaast dient de uitvoering aan te vangen per 1-1-2024.

In onderstaande tabel zijn de activiteiten/budgetten opgenomen die wij in 2023 niet (volledig) kunnen uitvoeren en waarvan wij het budget doorschuiven naar 2024. Het gaat om een totaalbedrag van (afgerond) € 1 miljoen. In 2022 was dit nog € 1,4 mln.

(Bedragen x €1000)

Programma	Toelichting	Totaal
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Voor de actualisatie van de regiodeal (loopt t/m 2024) hevelen wij een deel van het budget over naar 2024 om de cofinanciering te realiseren.	-102
Totaal 2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte		-102
3. Economie	Diverse kleinere budgetoverhevelingen naar 2024	-40
Totaal 3. Economie		-40
4. Onderwijs	Diverse kleinere budgetoverhevelingen naar 2024	-10
Totaal 4. Onderwijs		-10
5. Sport, cultuur en recreatie	Diverse kleinere budgetoverhevelingen naar 2024 in het kader van het opstellen van de cultuurhistorische waardekaart en in het kader van de uitvoering/implementatie van de harmonisatie van de buitensportaccommodatie	-108
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie		-108
6. Sociaal domein	Diverse kleinere budgetoverhevelingen naar 2024 in het kader van energiecrisis/energietoeslag (late besluitvorming Den Haag) en het op te stellen beleidsplan armoede en schulden.	-150
Totaal 6. Sociaal domein		-150
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Diverse kleinere budgetoverhevelingen naar 2024	-53
Totaal 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-53
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	De middelen zijn vanuit de jaarrekening 2022 eenmalig vrijgemaakt voor een meerjarig programma voor de doorontwikkeling van de organisatie.	-490
Totaal Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien		-490
Eindtotaal		-953

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve begrotingswijziging

Onderstaande tabel bevat de administratieve begrotingswijziging oftewel de budget neutrale begrotingswijziging (verschuivingen tussen programma's) die in de begroting zijn doorgevoerd. Via een budgettair neutrale wijziging worden betreffende budgetten op het juiste taakveld verantwoord.

(Bedragen x 1.000)

Programma	Soort	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
0. Bestuur en ondersteuning	Lasten	0.1 Bestuur	0	0	0	0	0
		0.2 Burgerzaken	-148	0	0	0	0
		0.3 Beheer overige gebouwen en grond	-20	0	0	0	0
	Totaal Lasten		-169	0	0	0	0
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning			-169	0	0	0	0
1. Veiligheid	Lasten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
		1.2 Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0
	Totaal Lasten		0	0	0	0	0
Totaal 1. Veiligheid			0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Lasten	2.1 Verkeer en vervoer	-870	0	0	0	0
		2.2 Parkeren	50	0	0	0	0
		2.3 Recreatieve havens	-13	0	0	0	0
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-198	-45	-45	-45	-45
		7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-15	0	0	0	0
	Totaal Lasten		-1.045	-45	-45	-45	-45
Totaal 2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte			-1.045	-45	-45	-45	-45
3. Economie	Lasten	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0
	Totaal Lasten		0	0	0	0	0
Totaal 3. Economie			0	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	Baten	5.1 Sportbeleid en activering	-0	0	0	0	0
	Totaal Baten		-0	0	0	0	0
	Lasten	5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
		5.2 Sportaccommodaties	358	0	0	0	0
		5.4 Musea	-3	0	0	0	0
		5.5 Cultureel erfgoed	-12	0	0	0	0
		5.6 Media	-19	0	0	0	0
	Totaal Lasten		323	0	0	0	0
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie			323	0	0	0	0
6. Sociaal domein	Baten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	80	80	80	0
		6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	-0	0	0	0	0
		6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0
	Totaal Baten		-0	80	80	80	0
	Lasten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-232	-80	-80	-80	0
		6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	0	0	0	0	0
		6.5 Arbeidsparticipatie	2	0	0	0	0
		6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
	Totaal Lasten		-230	-80	-80	-80	0
Totaal 6. Sociaal domein			-230	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	Baten	7.1 Volksgezondheid	101	0	0	0	0
		7.4 Milieubeheer	1.500	0	0	0	0
	Totaal Baten		1.601	0	0	0	0
	Lasten	7.1 Volksgezondheid	-101	0	0	0	0
	Totaal Lasten		-101	0	0	0	0
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu			1.500	0	0	0	0
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Lasten	8.1 Ruimte en leefomgeving	0	45	45	45	45
	Totaal Lasten		0	45	45	45	45
Totaal 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening			0	45	45	45	45
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	Baten	0.4 Overhead	113	0	0	0	0
		0.5 Treasury	0	0	0	0	0
		0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-1.613	0	0	0	0
	Totaal Baten		-1.500	0	0	0	0
	Lasten	0.4 Overhead	1.120	0	0	0	0
		0.5 Treasury	0	0	0	0	0
	Totaal Lasten		1.120	0	0	0	0
	Onttrekkingen reserves	0.4 Overhead	-165	0	0	0	0
		0.5 Treasury	165	0	0	0	0
	Totaal Onttrekkingen reserves		0	0	0	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien			-380	0	0	0	0
Eindtotaal			-0	0	0	0	0

Bijlage 2: Begrotingswijziging

Onderstaande tabel bevat de begrotingswijziging (excl. de administratieve wijzigingen uit bijlage 1) behorend bij deze Slotrapportage, bestaande uit de mutaties in de exploitatie (baten, lasten, stortingen in reserves en onttrekkingen uit reserves) en de mutaties op de investeringen (investeringskredieten) zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van deze Slotrapportage.

Exploitatie

Onderstaande tabel bevat de begrotingswijziging van de exploitatiebudgetten. De toename van de kosten/verlaging van de baten zijn hierbij weergegeven als -/-. De toename van de baten/afname van de kosten zijn weergegeven als +/+.

Bedragen x €1.000

Programma	Soort	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
0. Bestuur en ondersteuning	Baten	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-575	-0	-0	-0	-0
	Totaal Baten		-575	-0	-0	-0	-0
	Lasten	0.1 Bestuur	141	-22	-4	-4	-4
		0.2 Burgerzaken	-315	0	0	0	0
		0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	24	-1	-1	-1	-1
	Totaal Lasten		-160	-23	-5	-5	-5
	Onttrekkingen reserves	0.1 Bestuur	-18	18	0	0	0
	Totaal Onttrekkingen reserves		-18	18	0	0	0
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning			-743	-5	-5	-5	-5
1. Veiligheid	Baten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-0	-0	-0	-0	-0
		1.2 Openbare orde en veiligheid	-35	0	0	0	0
	Totaal Baten		-35	-0	-0	-0	-0
	Lasten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-216	0	0	0	0
		1.2 Openbare orde en veiligheid	44	0	0	0	0
	Totaal Lasten		-172	0	0	0	0
Totaal 1. Veiligheid			-207	-0	-0	-0	-0
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Baten	2.1 Verkeer en vervoer	286	0	0	0	0
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	431	44	4	4	4
		7.2 Riolering	-1.109	995	634	-100	-100
		7.3 Afval	68	0	0	0	0
	Totaal Baten		-324	1.040	639	-96	-96
	Lasten	2.1 Verkeer en vervoer	-200	-5	-45	-45	-45
		2.3 Recreatieve havens	3	0	0	0	0
		2.4 Economische havens en waterwegen	-0	0	0	0	0
		2.5 Openbaar vervoer	96	-50	0	0	0
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-118	-296	-55	-55	-55
		7.2 Riolering	76	100	100	100	100
		7.3 Afval	-283	0	0	0	0
		7.5 Begraafplaatsen en crematoria	13	0	0	0	0
	Totaal Lasten		-414	-251	-0	-0	-0
	Onttrekkingen reserves	2.1 Verkeer en vervoer	22	0	0	0	0
		2.5 Openbaar vervoer	-50	50	0	0	0
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	100	0	0	0
	Totaal Onttrekkingen reserves		-28	150	0	0	0
	Stortingen reserves	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-100	0	0	0	0
	Totaal Stortingen reserves		-100	0	0	0	0
Totaal 2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte			-865	939	639	-96	-96

3. Economie	Baten	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-285	99	0	0	0	0
		3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	241	0	0	0	0	0
	Totaal Baten		-44	99	0	0	0	0
	Lasten	3.1 Economische ontwikkeling	133	-40	0	0	0	0
		3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	200	0	0	0	0	0
		3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-87	1	1	1	1	1
		3.4 Economische promotie	285	-36	-36	-36	-36	-36
	Totaal Lasten		531	-75	-35	-35	-35	-35
	Onttrekkingen reserves	3.1 Economische ontwikkeling	-40	40	0	0	0	0
		3.4 Economische promotie	79	0	0	0	0	0
	Totaal Onttrekkingen reserves		39	40	0	0	0	0
	Storting reserves	3.4 Economische promotie	-339	0	0	0	0	0
	Totaal Storting reserves		-339	0	0	0	0	0
Totaal 3. Economie			186	64	-35	-35	-35	-35
4. Onderwijs	Baten	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-192	611	0	0	0	0
	Totaal Baten		-192	611	0	0	0	0
	Lasten	4.2 Onderwijshuisvesting	192	22	-163	22	22	22
		4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	297	-621	1	1	1	1
	Totaal Lasten		490	-599	-162	23	23	23
Totaal 4. Onderwijs			297	12	-162	23	23	23
5. Sport, cultuur en recreatie	Baten	5.1 Sportbeleid en activering	69	0	0	0	0	0
		5.2 Sportaccommodaties	1.152	0	0	0	0	0
	Totaal Baten		1.221	0	0	0	0	0
	Lasten	5.1 Sportbeleid en activering	8	-75	0	0	0	0
		5.2 Sportaccommodaties	-844	-9	-6	-6	-6	-6
		5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	68	0	0	0	0	0
		5.4 Musea	-1	0	0	0	0	0
		5.5 Cultureel erfgoed	50	-110	-54	-54	-54	-54
		5.6 Media	2	0	0	0	0	0
	Totaal Lasten		-716	-194	-60	-60	-60	-60
	Onttrekkingen reserves	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-52	0	0	0	0	0
	Totaal Onttrekkingen reserves		-52	0	0	0	0	0
	Storting reserves	5.2 Sportaccommodaties	-100	0	0	0	0	0
	Totaal Storting reserves		-100	0	0	0	0	0
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie			353	-194	-60	-60	-60	-60

6. Sociaal domein

Baten		6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	317	-11	-11	-11	-11
		6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-332	223	0	0	0
		6.3 Inkomensregelingen	1.527	2.937	2.937	2.937	2.937
		6.4 Begeleide participatie	-25	0	-80	-80	-80
		6.5 Arbeidsparticipatie	261	0	0	0	0
		6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	40	0	0	0	0
		6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	250	250	250	250
Totaal Baten			1.788	3.399	3.096	3.096	3.096
Lasten		6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.207	-240	184	184	184
		6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	474	-223	0	0	0
		6.3 Inkomensregelingen	-1.813	-2.723	-2.686	-2.686	-2.686
		6.4 Begeleide participatie	500	80	80	80	80
		6.5 Arbeidsparticipatie	-236	-0	-0	-0	-0
		6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	530	0	0	0	0
		6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-79	0	0	0	0
		6.71b Begeleiding (WMO)	-320	0	0	0	0
		6.71c Dagbesteding (WMO)	422	0	0	0	0
		6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	102	0	0	0	0
		6.72a Jeugdhulp begeleiding	421	0	0	0	0
		6.72b Jeugdhulp behandeling	-426	0	0	0	0
		6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-197	0	0	0	0
		6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-6	0	0	0	0
		6.73a Pleegzorg	601	0	0	0	0
		6.73b Gezinsgericht	-584	0	0	0	0
		6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	621	0	0	0	0
		6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verbl	-727	0	0	0	0
		6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	98	0	0	0	0
		6.74c Gesloten plaatsing	172	0	0	0	0
		6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-27	-245	-245	-245	-245
		6.82a Jeugdbescherming	31	0	0	0	0
		6.82b Jeugdreclassering	-16	0	0	0	0
Totaal Lasten			1.749	-3.351	-2.667	-2.667	-2.667
Onttrekkingen reserves		6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-394	394	0	0	0
		6.3 Inkomensregelingen	1	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves			-393	394	0	0	0

	Stortingen reserves	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-346	0	0	0	0	0
	Totaal Stortingen reserves		-346	0	0	0	0	0
Totaal 6. Sociaal domein			2.798	442	429	429	429	429
7. Volksgezondheid en milieu	Baten	7.1 Volksgezondheid	-295	0	0	0	0	0
		7.4 Milieubeheer	-239	324	0	0	0	0
	Totaal Baten		-534	324	0	0	0	0
	Lasten	7.1 Volksgezondheid	263	-86	0	0	0	0
		7.4 Milieubeheer	1.276	-480	0	0	0	0
	Totaal Lasten		1.539	-566	0	0	0	0
	Onttrekkingen reserves	7.4 Milieubeheer	-1.220	157	0	0	0	0
	Totaal Onttrekkingen reserves		-1.220	157	0	0	0	0
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu			-215	-86	0	0	0	0
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Baten	8.1 Ruimte en leefomgeving	-920	1.200	0	0	0	4
		8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	222	0	0	0	0	0
		8.3 Wonen en bouwen	807	0	0	0	0	0
	Totaal Baten		109	1.200	0	0	0	4
	Lasten	8.1 Ruimte en leefomgeving	1.310	-886	0	0	0	0
		8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0
		8.3 Wonen en bouwen	160	-1	-1	-1	-1	-1
	Totaal Lasten		1.470	-887	-1	-1	-1	-1
	Onttrekkingen reserves	8.1 Ruimte en leefomgeving	-518	0	0	0	0	0
		8.3 Wonen en bouwen	-100	0	0	0	0	0
	Totaal Onttrekkingen reserves		-618	0	0	0	0	0
	Stortingen reserves	8.1 Ruimte en leefomgeving	-52	-87	0	0	0	0
	Totaal Stortingen reserves		-52	-87	0	0	0	0
Totaal 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening			908	226	-1	-1	-1	4
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	Baten	0.4 Overhead	7	0	0	0	0	0
		0.5 Treasury	-60	-150	-250	-350	-350	-350
		0.61 OZB woningen	247	0	0	0	0	0
		0.62 OZB niet-woningen	203	0	0	0	0	0
		0.64 Belastingen overig	40	0	0	0	0	0
		0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	657	0	0	0	0	0
		0.8 Overige baten en lasten	28	0	0	0	0	0
	Totaal Baten		1.121	-150	-250	-350	-350	-350
	Lasten	0.4 Overhead	4.132	-618	218	218	218	218
		0.8 Overige baten en lasten	116	0	0	0	0	0
		0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	70	0	0	0	0	0
	Totaal Lasten		4.317	-618	218	218	218	218
	Onttrekkingen reserves	0.10 Mutaties reserves	164	0	0	0	0	0
		0.4 Overhead	-1.135	347	0	0	0	0
	Totaal Onttrekkingen reserves		-971	347	0	0	0	0
	Stortingen reserves	0.10 Mutaties reserves	-164	0	0	0	0	0
		0.4 Overhead	-498	0	0	0	0	0
	Totaal Stortingen reserves		-662	0	0	0	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien			3.805	-422	-32	-132	-132	-132
Eindtotaal			6.318	976	774	124	128	128

Investerings / financiële vaste activa

Onderstaande tabel bevat de begrotingswijziging van de mutaties in de investeringen

Bedragen x €1.000

Investering	Soort	2023	2024	2025	2026	2027
Herinrichting Hitsertse Kade	Lasten	-32	0	0	0	0
	Baten	-18	0	0	0	0
Tiny Houses	Lasten	-9	0	0	0	0
Scooters / elektrische auto's toezicht en handhaving	Lasten	-1	0	0	0	0
Twee elektrische voertuigen Drank en horecawet	Lasten	1	0	0	0	0
Gemeentelijk verkeers en vervoers plan (GVVP 2017-2024)	Lasten	-70	0	0	0	0
Zonnepanelen Sportcentrum Strijen	Lasten	-90	0	0	0	0
Renovatie Sportcentrum Strijen	Lasten	90	0	0	0	0
Renovatie Sportcentrum Strijen	Lasten	-148	0	0	0	0
Renovatie glijbaan zwembad Strijen	Lasten	-50	0	0	0	0
Tijdelijke bouwweg Plan Blom Klaaswaal	Lasten	-88	0	0	0	0
Eindtotaal		-415	0	0	0	0